

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย
ชุด ภาษาเพื่อชีวิต

วรรณคดี ลำานำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

ชุด ภาษาเพื่อชีวิต

วรรณคดีลำนำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

ชุด ภาษาเพื่อชีวิต

วรรณคดีลำนำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์และโทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๔๓

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาดำเนินการจัดพิมพ์

ISBN 978-616-317-033-0

พิมพ์ครั้งที่สาม

พ.ศ. ๒๕๕๕

จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๓๘ ๓๐๓๓, ๐ ๒๕๑๔ ๔๐๓๓ โทรสาร ๐ ๒๕๓๘ ๙๙๕๖

www.suksapan.or.th

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต **วรรณคดีลำนำ** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เป็นหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนใช้ในการเรียนรู้และครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย กลุ่มวรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ ๓๖ ท่าน สังกัดสำนักงาน ก.ค.ศ. เป็นประธานกรรมการ และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์และครูภาษาไทยจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้ง ๔ ภูมิภาค ในด้านการนำไปใช้ ดังรายนามท้ายหนังสือนี้

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต **วรรณคดีลำนำ** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ มีเนื้อหามุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาวรรณคดีที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง **วรรณคดีสำหรับจัดการเรียนการสอนภาษาไทย** ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๑ และท่องจำบทประพันธ์ที่ไพเราะอย่างเห็นคุณค่า รู้จักใช้กระบวนการคิดนำไปสู่ความเข้าใจในการอ่านและเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีและวรรณกรรม วัฒนธรรมทางภาษา ความเป็นไทย ความเป็นคนดีของสังคมไทยและสังคมโลก รวมทั้งรู้จักนำความรู้ ความคิด ความซาบซึ้งจากการศึกษาวรรณคดีไปช่วยกลุ่มเกลาพัฒนาอารมณ์และจิตใจของนักเรียนในการดำเนินชีวิตต่อไป การนำเสนอเนื้อหาได้เรียบเรียงเนื้อหาขึ้นใหม่ที่น่าสนใจ โดยเชื่อมโยงกับวรรณคดีและวรรณกรรมที่ให้เรียน เพื่อให้นักเรียนอ่านอย่างมีความสุขและเพลิดเพลิน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักการและบรรลุมุ่งหมายของหลักสูตร หากมีข้อเสนอแนะใดๆ กรุณาแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคณะกรรมการฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเรียนนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓

คำแนะนำสำหรับครูภาษาไทย

การวางแผนจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ครูจำเป็นต้อง

๑. ศึกษาหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฉบับปัจจุบัน เพื่อเข้าใจสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง และสิ่งอันพึงประสงค์ให้เกิดแก่นักเรียน
๒. ศึกษาหนังสือเรียน ภาษาพาที หนังสือเรียน **วรรณคดีลำนํ้า** และแบบฝึกหัด **ทักษะภาษา** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ทุกเล่ม ทุกบทอย่างละเอียด ซึ่งใช้เป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย แล้วจัดหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ได้จัดทำคู่มือเป็นแนวทางไว้ให้แล้ว
๓. ศึกษาพื้นฐานความรู้ความสามารถภาษาไทย และอื่นๆ ของนักเรียน ซึ่งอาจใช้วิธีทดสอบ สัมภาษณ์ ฯลฯ และก่อนเริ่มบทเรียนควรเตรียมความพร้อมอย่างน้อย ๑-๒ สัปดาห์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หนังสือเรียน **วรรณคดีลำนํ้า** ครูจำเป็นต้อง

๑. เข้าใจแนวการนำเสนอเนื้อหาแต่ละบทของหนังสือเรียน **วรรณคดีลำนํ้า** ซึ่งประกอบด้วย
เนื้อหาส่วนนำวรรณคดี : นำเสนอในลักษณะสร้างเรื่องขึ้นใหม่ เพื่อเป็นเครื่องมือหรือสื่อในการนำเสนอวรรณคดี จูงใจให้นักเรียนสนุกที่จะอ่าน พร้อมๆ กับชื่นชมและรื่นรมย์กับวรรณคดีโดยไม่รู้ตัว สร้างความรู้สึกว่าวรรณคดีมิใช่งานเขียนที่อ่านยากหรือพ้นสมัย นักเรียนสามารถเข้าถึงความคิดของผู้แต่งและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้
เนื้อหาวรรณคดี : ได้คัดเลือกวรรณคดีและวรรณกรรมที่มีคุณค่า ซึ่งกำหนดให้เรียนและเสนอให้เลือกเรียน รวมทั้งบทอาขยาน ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ *ครูควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับเนื้อหาส่วนนี้* ให้นักเรียนอ่านและคิดอย่างสนุก สนทนาร่วมกัน ทำกิจกรรมที่น่าสนใจ และพิจารณานำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ตามควรแก่วัย รวมทั้งขยายความสนใจในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ต่อไปด้วย

๒. คำนึงถึงและส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนก่อนที่จะให้นักเรียนอ่านหนังสือเรียนแต่ละบท เช่น ครูอ่านให้นักเรียนฟังด้วยลีลาเป็นธรรมชาติ น่าสนใจ ให้นักเรียนอ่านตามเป็นกลุ่มใหญ่และอ่านเป็นกลุ่มเล็ก อ่านเป็นรายบุคคล ทั้งอ่านออกเสียงและอ่านในใจ ครูชวนนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมท้ายบทเรียน ฯลฯ เหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนอ่านและเข้าใจบทเรียนได้โดยไมยาก **หากให้นักเรียนอ่านบทเรียนทันที โดยมิได้เตรียมความพร้อม จะเกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมไทยต่อไป**
๓. เข้าใจจุดมุ่งหมายของกิจกรรมแต่ละบทของหนังสือเรียน ซึ่งมุ่งขยายความรู้ และประสบการณ์เพิ่มเติมจากที่ได้ศึกษาวรรณคดี ชวนให้ฟัง พูด ดู อ่าน เขียน คิดและทำกิจกรรมที่สนุกน่าสนใจในเรื่องราวที่ใกล้ตัว โดยบูรณาการทักษะและสาระการเรียนรู้ อื่นๆ เน้นให้รู้จักคำในภาษาไทย คำคล้องจอง คำที่ประณีตสละสลวย คำที่สร้างความรู้สึกนึกคิดต่างๆ มากขึ้น ตลอดจนเกิดจินตนาการที่เหมาะสมกับวัย ครูควรคำนึงในการจัดกิจกรรมดังนี้
- ควรให้นักเรียนฝึกทำกิจกรรมทุกข้อและฝึกร้องเพลงจากซีดี เพื่อความสนุก และรื่นรมย์ใจในการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างไรก็ตาม อาจสร้างสรรค์กิจกรรมเพิ่มเติมให้หลากหลายยิ่งขึ้น ตลอดจนปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม เช่น ครูและนักเรียนร่วมกันใส่ทำนองใหม่ในบทเพลงและบทอ่านต่างๆ
 - ควรส่งเสริมให้นักเรียนอ่านหนังสือที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เช่น ชุดนิทานชาดก ชุดนิทานอีสป ชุดอมตนิทานลูกสัตว์ ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสอ่านอย่างทั่วถึงทุกเล่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านด้วย
 - ควรจัดทำหรือจัดหาหนังสือส่งเสริมการอ่าน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม ที่น่าสนใจ เพื่อช่วยเสริมและบูรณาการการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น และเรื่องอื่นๆ
 - ควรส่งเสริมให้นักเรียนให้สามารถเขียนข้อความ หรือเรื่องอย่างง่ายๆ ของตนเองได้ หากนักเรียนเขียนได้ตามวัตถุประสงค์ และเพิ่มพูนความสามารถมากขึ้น จะทำให้รักการเรียนภาษาไทยอย่างยิ่งย่น

ส่วนห้อง เล่น เขียน อ่าน เขียน คิด

๔. เข้าใจความพร้อมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน เช่น

- จัดกิจกรรมบางกิจกรรมในชั้นเรียนแตกต่างกันตามความสามารถ
- ศึกษาสาเหตุของปัญหาที่นักเรียนบางคนยังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ หรือเรียนได้ช้า
- ให้ความรัก ความเมตตา เสียสละเวลาแนะนำ ช่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้า ให้พัฒนาอย่างเต็มความสามารถ
- ไม่ควรให้เด็กที่มีปัญหาเรียนช้าและปัญหาอื่นๆ เกิดความรู้สึกว่าตนมีปมด้อย ด้วยวาจาและการกระทำ ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ
- ส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้มีความรู้ความสามารถทางภาษาสูงขึ้น เต็มตามศักยภาพ
- จัดชั้นเรียนให้เหมาะสมเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ เช่น ที่นั่งเรียน ลือในห้องเรียนต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอสอดคล้องกับการเรียนในช่วงเวลานั้น

๕. ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่สอน และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเรื่องราวหรือสิ่งที่น่าสนใจมาสนทนาเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน เช่น หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย ของกระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ : วรรณกรรมหรือวรรณคดีที่เป็นบทเรียนได้จัดทำคำอธิบายคำศัพท์ยากไว้ท้ายบทเรียน โดยเรียงลำดับตามพจนานุกรม และได้พิมพ์คำศัพท์ด้วยตัวสีน้ำเงินเข้มไว้ที่วรรณกรรมหรือวรรณคดีนั้น เพื่อเป็นที่สังเกตด้วย

คำแนะนำสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของบุตรหลานซึ่งอยู่ในวัยเรียน มีผลการศึกษาชี้ชัดว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ถ้าผู้ปกครองร่วมดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักและความเข้าใจ เช่น ชักชวนให้ฝึกอ่านเขียนเพิ่มเติมที่บ้านอย่างเต็มใจมิได้บังคับอ่านหนังสือร่วมกับบุตรหลานของตนอยู่เสมอ ทำความเข้าใจคำแนะนำสำหรับครูในการใช้หนังสือเรียนเล่มนี้ และเพิ่มเติมความสามารถแก่นักเรียนในการใช้ภาษา ความเข้าใจวรรณคดีวรรณกรรม รวมทั้งการคิดวิเคราะห์ให้นำไปใช้ในชีวิตได้ตามควรแก่กรณี

ผู้ปกครองควรสังเกตความสามารถของนักเรียน ให้ข้อมูลประสานสัมพันธ์กับครูผู้สอน เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ **ดอกสร้อยแสงงาม**

บทอาขยาน กาดำ
บทดอกสร้อย นกขมิ้นเหลืองอ่อน
นิทานอีสป กากับเหยือกน้ำ

๑

บทที่ ๒ **นิทานอ่านใหม่**

นิทานอีสป ราชสีห์กับหนู

๑๔

บทที่ ๓ **รีนรสักวา**

บทอาขยาน สักวาหวานอื่นมีหมีน้แสน
บทสักวา สักวาดาวจะเซ็ท้เหทก

๒๘

บทที่ ๔ **ไก่แจ้แซ่เสียง**

บทอาขยาน ไก่แจ้
บทดอกสร้อย ไก่แก้ว

๔๔

บทที่ ๕ **ภาพวาดของสีเทียน**

บทอาขยาน รักษาป่า

๕๘

บทที่ ๖ **ยายกะตา**

นิทานไทย ยายกะตา
บทอาขยาน ความดี ความชั่ว
บทร้อยกรอง เห็นผิด เห็นถูก

๗๒

บทที่

ดอกสร้อยแสงงาม

กาดำและนกขมิ้นในดอกสร้อย
เหล่านกน้อยน่ารักเสียนักหงษา
นิทานอีสปสนุกนักฝึกปัญญา
เรื่องนกกาให้ข้อคิดตติเตือนตน

บ่ายวันหนึ่ง **คุณครูใจดี** นั่งคุยกับเด็ก ๆ ใต้ร่มไม้
คุณครูพูดว่า “วันนี้แดดไม่ร้อน ลมพัดเย็น
สบาย บนต้นไม้ก็มีนกน้อยมาอาศัย ฟังสิ...เสียง
นกร้องเพลงช่างไพเราะ เรามาร้องเพลงกันดีไหม”
เด็ก ๆ พากันยิ้มดีใจ รีบเข้ามาใกล้ รุมล้อม
คุณครู

เด็กชายมีใจพูดว่า “ผมอยากร้องเพลง **กาเอ๋ยกา**
ครับ” แล้วลุกขึ้นทำท่าทาง พลาจร้องเพลง

กาเอ๋ยกา
มาจับต้นโพ

บินมาไวไว
โผมาต้นไทร

เด็กชายมีใจร้องเพลงไป ทำท่าบินมาบินไป
เพื่อน ๆ ไม่รอช้า ต่างร้องเพลง **กาเอ๋ยกา** แล้ว
ทำท่าบินมาบินไป

คุณครูใจดียิ้มสดใส ชอบใจเพลง **กาเอ๋ยกา**
แล้วทำท่าบินมาบินไป

คุณครูบอกว่า “ครูก็มีเพลง **กาตำ** จะมาร้อง
ให้ฟัง” เด็ก ๆ รีบพากันนั่ง รอฟังเพลงจากคุณครู

กาดำ

กาเอ๋ยกาดำ
รู้จำรู้จักรักเพื่อน
ได้เหยื่อเผื่อแผ่ไม่แซ่เขื่อน
รีบเตือนพวกพ้องร้องเรียกมา
เกลื่อนกลุ้มรุมล้อมพร้อมพรัก
น่ารักน้ำใจกระไรหนา
การเผื่อแผ่แน่ะพ่อหนูจงดูกา
มันโอบอารีรักดีหนักเอ๋ย

(นายแก้ว, ดอกสร้อยสุภาภิต, กระทรวงศึกษาธิการ.)

บทอาชยาน บทหลัก

พอคุณครูร้องเพลงจบ เด็กๆ พวกกันปรบมือให้ แล้วถามว่า “คุณครูร้องเพลงอะไรทำไมไม่เหมือน เพลงที่เคยฟังล่ะครับ”

คุณครูใจดีบอกว่า “เพลง **กาดำ** ที่ครูร้อง เป็น บทดอกสร้อยของเก่า ตอนเด็กๆ ครูเคยอ่านเป็น ทำนองเสนาะ ถ้าอ่านออกเสียงให้ไพเราะ บท ดอกสร้อยก็จะน่าฟัง”

เด็กๆ ขอให้คุณครูช่วยสอนอ่านบทดอกสร้อย

ชวนร้อง เล่น เรียน อ่าน เขียน คิด

๑. “นกอะไรเอ๋ย สีดำทั้งกายา ร้อง กา กา กังวานไกล”
๒. มาร้องเพลง กาเอ๋ยกา พร้อมทำท่าไปตามเพลง
๓. ใครรู้จัก นกกา บ้าง เล่าให้กันฟัง

กา หรือ กาดำ

กา เป็นชื่อนกชนิดหนึ่ง พบเห็นได้หลายถิ่นของโลกและในประเทศไทย เสียงร้อง กา กา น่าจะเป็นที่มาของการเรียกชื่อว่า กา และยังนิยมเรียกว่า อีกา หรือ กาดำ ตามสีขน คนไทยคงติดตามนิสัยดำสนิทของกา จนกล่าวเป็นสำนวนเปรียบเทียบกับคนใจดำว่า “ใจดำเหมือนอีกา” กาสามารถสื่อสารทำท่าทางทำเสียงร้องได้แตกต่างตามที่ต้องการ และเลียนเสียงคำพูดได้ดีไม่แพ้นกขุนทอง

๔. ฝึกอ่านบทดอกสร้อย กาดำ เป็นทำนองเสนาะพร้อมกัน

๕. เมื่ออ่านบทดอกสร้อย **กาดำ** แล้วลองศึกษาธรรมชาติของกาเพิ่มเติม เด็ก ๆ คิดว่านิสัยของกาเป็นอย่างไร “กาใจดำ” หรือ “กาใจดี” หนูดอบอย่างนี้มีเหตุผลใด
๖. อ่านคำต่อไปนี้ เลือกได้หรือไม่ว่า อยากรู้เป็นเพื่อนกับคนที่มี “ใจ” แบบใด

ใจดี

ใจแคบ

ใจทราม

ใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ใจร้าย

ใจซื่อ

ใจดำ

ใจคด

ใจโอบอ้อมอารี

ใจเมตตากรุณา

ใจกว้าง

ใจงาม

๗. มารูจัก บทดอกสร้อย

ดอกเอ๋ยดอกสร้อย

ทุกบาทบทยิ่งร้อยเลิศล้ำ**ค่า**

“กาเอ๋ย**กาดำ**” ตั้ง**ตำรา**

เปี่ยมน้ำใจนัก**หนา**หนอก**กาดำ**

กลอนดอกสร้อยมี “เอ๋ย” ในวรรค**แรก**

สัมผัส**แทรก**สรรคารมช่าง**คม** **ข้า**

ครบแปดวรรคจบพจน์บท**ลำนำ**

อย่าลืม**คำ**สุดท้ายให้**ใช้เอ๋ย**

๘. บทดอกสร้อยที่ไพเราะและให้ข้อคิดดี ๆ นอกจากบท
กาดำ แล้วยังมีอีกจำนวนมาก เช่น **มดแดง แมวเหมียว**
เด็กน้อย ลองอ่านบท **นกขมิ้นเหลืองอ่อน** แล้วช่วยกันบอก
ความดีของนกขมิ้นว่าเป็นแบบอย่างในเรื่อง “พากเพียรชอบ”
คือความขยันหมั่นเพียรอย่างเหมาะสม อย่างไรบ้าง

นกขมิ้นเหลืองอ่อน

ปักเอ๋ยปักชิน
นกขมิ้นเรือเรือเหลืองอ่อน
ถึงเวลาหากินก็บินจร
ครั้นสายัณห์แผ่นร้อนมานอนรัง
ความเคยคุ้นสกุณาอุตสาหะ
ไม่เลยละพุ่มไม้ที่ใจหวัง
เพราะพากเพียรชอบที่มีกำลัง
เป็นที่ตั้งตนรอดตลอดอายุ

(หลวงมลอโธธานุโยค [นก], **ดอกสร้อยสุภาษิต**, กระทรวงศึกษาธิการ.)

๙. อ่านนิทานอีสปสนุกๆ เรื่อง **กากับเหยือกน้ำ** มาติดตามกันว่า กากตัวนี้ดีอย่างไร แล้วลองตั้งชื่อเรื่องใหม่ให้เหมาะสม

กากับเหยือกน้ำ

กากตัวหนึ่ง รู้สึกกระหายน้ำมาก จึงบินออกไปหาน้ำมาประทังชีวิต ไปพบเหยือกน้ำใบหนึ่งเห็นมีน้ำอยู่ รู้สึกยินดีมาก แต่พอจะกินก็รู้ว่าในเหยือกมีน้ำอยู่น้อยเหลือเกิน กากพยายามผลักเหยือกจะให้เอียงล้มลง เพื่อจะได้กินน้ำ แต่เหยือกหนักเกินไปจนผลักไม่ไหว ในที่สุดก็คิดขึ้นได้ จึงใช้ปากคาบหินก้อนเล็กๆ ใส่ลงไปในเหยือกทีละก้อนๆ ทำให้ระดับน้ำสูงขึ้น จนสามารถกินน้ำได้ตามที่ตั้งใจหวัง

(นิทานอีสป ฉบับโครงการนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ภาษาไทย, กระทรวงศึกษาธิการ.)

๑๐. บอกได้หรือไม่ ภาพต่อไปนี้ตรงกับสำนวนเกี่ยวกับนก
ในข้อใด ใครตอบได้ถูกต้องและรวดเร็วที่สุดเป็นผู้ชนะ

ก. นกปีกหัก

ข. นกมีหู หนูมีปีก

ค. สงสารลูกนกลูกกา

ง. นกสองหัว

จ. เสียงนกเสียงกา

ฉ. ปล่อยนก ปล่อยกา

ช. ยิงปืนนัดเดียว ได้นกสองตัว

ซ. นกน้อยทำรังแต่พอตัว

ฅ. ชี้นกเป็นนก ชี้นไม้เป็นไม้

คำศัพท์

กลุ่ม

รวมกันเข้าไป มักใช้ชื่อนกับคำว่า
รวม เป็น กลุ่มรวม และคำว่า รวม
มักใช้ชื่อนกับคำว่า ล้อม เป็น รumlล้อม

เกลื่อน

กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป

แซ่เขื่อน

ชักช้า, เถลไถล

ต้นไทร

(อ่านว่า ต้น - ไช)

ชื่อไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ใบหนาทึบ
 ต้นไทรมีหลายชนิด บางชนิด
มีรากห้อยย้อยออกมาจากกิ่ง

ต้นโพ

ชื่อไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ มีใบรูปหัวใจ
 ปลายใบเรียวยาวคล้ายหาง
นียมปลุกไหววัด

ทำนองเสนาะ

(อ่านว่า ทำ - นong - สะ - เหนาะ)
วิธีการออกเสียงอย่างไรเพราะตาม
ลีลาของร้อยกรองแต่ละชนิด

ธรรมชาติ

(อ่านว่า ทำ - มะ - ชาด)

ความเป็นไปเป็นอยู่ตามปกติธรรมดาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ธรรมชาติของนก ธรรมชาติของคน ธรรมชาติของป่าไม้ เป็นต้น

นกขมิ้น

(อ่านว่า นก - ชะ - มิน)

ชื่อนก มีหลายชนิด หลายสี แต่ที่คนไทยรู้จักดีคือนกขมิ้นสีเหลืองอ่อนๆ

นกขุนทอง

ชื่อนกในวงศ์เดียวกับนกเอี้ยง ขนสีดำเลื่อมเป็นมัน ที่ปากมีขนสีขาวแซมปากสีแสด ขาและตีนสีเหลืองจัด ร้องเลียนเสียงคนหรือเสียงอื่นๆ บางอย่างได้

ปรบมือ

ใช้ฝ่ามือสองข้างตบกันหลายๆ ครั้ง เพื่อแสดงความพอใจหรือยินดี

เื้อแผ่

เอื้อเพื่อ

พร้อมพริก

รวมอยู่พร้อมหน้ากัน

วรรณคดี

(อ่านว่า วัค)

เหยื่อ

ตอนหนึ่งๆ ของคำที่เขียนต่อเนื่องกัน

เหยือก

ในที่นี้หมายถึง อาหารที่หามาได้

ภาชนะใส่ น้ำ มีขนาดใหญ่และสูงกว่า

ถ้วย มีหูจับข้างเดียว

อารี

มาจาก โอบอ้อมอารี หมายถึง

มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

อุตสาหะ

(อ่านว่า อุด - สา - หะ)

บากบั่น, อดทน, ไม่ย่อท้อ

เก่งใหญ่ เก่งเล็ก คือใคร
นิทานอ่านใหม่เล่าขาน
ราชสีห์กับหนู เจื้อจวน
เบิกบานรอดพ้นอันตราย

บทที่ ๒

นิทานอ่านใหม่

นี่คือเรื่องของ**เก่งใหญ่**กับ**เก่งเล็ก** และเพื่อนๆ
ของเขา

เก่งใหญ่เป็นเด็กชายตัวใหญ่ เก่งเล็กเป็น
เด็กชายตัวเล็ก ทั้งสองชอบเล่นสนุกกับเพื่อนๆ

เก่งใหญ่ชอบเล่นไล่ล่า เก่งเล็กชอบเล่นซ่อนหา
เก่งใหญ่คิดว่าเขาเก่งกว่า จึงไม่อยากคบหากับ
เก่งเล็ก

เก่งใหญ่อยากเป็นผู้ยิ่งใหญ่ อยากมีเพื่อนมาก
เวลาจะทำสิ่งใด ก็อยากให้ใครๆ มาช่วยทำ

เก่งเล็กอยากเป็นเพื่อนกับเก่งใหญ่ แต่ต้องเสียใจเพราะเก่งใหญ่ไม่ชอบเก่งเล็ก เก่งใหญ่บอกว่า “ฉันเป็นคนตัวใหญ่ ฉันไม่อยากเป็นเพื่อนกับคนตัวเล็ก เธอชอบเล่นแบบเด็ก ๆ แต่ฉันชอบเล่นแบบผู้ใหญ่”

เก่งเล็กนั่งร้องไห้ คิดว่าตัวเองไม่น่าสนใจ เก่งใหญ่จึงไม่อยากเป็นเพื่อน คุณครูใจดีเดินผ่านมาเห็นเก่งเล็ก จึงถามว่า “ทำไมไม่ไปเล่นกับเพื่อน”

เก่งเล็กบอกว่า “ผมเป็นคนตัวเล็กไม่มีค่า ไม่มีใครอยากคบหาเป็นเพื่อนครับ”

คุณครูใจดีเรียกเด็ก ๆ มารวมกันที่ใต้ต้นไม้อายุนาน และบอกว่า “ครูจะเล่านิทานให้ฟัง”

เก่งใหญ่ถามว่า “วันนี้ คุณครูจะเล่าเรื่องอะไรครับ”

คุณครูใจดีบอกว่า “ครูจะเล่านิทานอีสป เรื่อง **ราชสีห์กับหนู**”

เด็ก ๆ ร้องกรูกันมานั่งล้อมหน้าล้อมหลัง ตั้งใจคอยฟังนิทานจากคุณครู

ราชสีห์กับหนู

ราชสีห์ตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้ ในเวลานั้นหนูตัวหนึ่งขึ้นไต่ข้ามตัวราชสีห์ ราชสีห์รู้สึกตัวตื่นขึ้นกระโดดตะครุบเอาหนูตัวนั้นไว้ได้ ราชสีห์นึกโกรธ จะขย้ำหนูตัวนั้นเสีย หนูจึงร้องวิงวอนว่า “ข้าพเจ้าขอชีวิตไว้สักครั้งหนึ่งเถิด อย่า**เพ้อ**ฆ่าข้าพเจ้าเสียเลย ถ้าท่านปล่อยข้าพเจ้าไป ข้าพเจ้าจะมีลี้มคุณของท่านเลย”

ราชสีห์**หัวร่อ**แล้วว่า “ตัวเอ็งเล็กเท่านี้ เอ็งจะ
มาตอบแทนคุณเราอย่างไรได้” ว่าแล้วก็ปล่อย
หนุไป

อยู่มามีขำมีหนาน ราชสีห์ตัวนั้นไปติด**บ่วงแร้ว**
ที่**นายพราน**เขาตักไว้ จะดิ้นรนเท่าไรก็ไม่หลุด
ราชสีห์สิ้นปัญญา ลงร้องครวญครางก้องไปทั้งป่า
ฝ่ายหนุตัวนั้นได้ยินเสียงราชสีห์ร้องจำได้ จึงวิ่ง
มาป็นขึ้นไปบนคันแร้ว เอาพินแทะเชือกขาด ให้
ราชสีห์หลุดรอดพ้นจากความตายไปได้

หนุจึงร้องไปแก่ราชสีห์ว่า “แต่เดิม
ท่านก็หัวร่อ**เยาะ**ข้าพเจ้าว่าเอ็งตัวเล็ก
เพียงเท่านี้ จะแทนคุณท่านอย่างไร
ได้ มาบัดนี้ ข้าพเจ้าก็ได้แทนคุณ
ของท่านซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่และมี
กำลังมาก ให้เห็นประจักษ์แก่ตา
ท่านอยู่เองแล้ว”

(มหาอำมาตย์โท พระยาเมธาธิบดี [สาทร สุทธเสถียร], **นิทานอีสป**,
กระทรวงศึกษาธิการ.)

คุณครูใจดีเล่านิทานจบแล้ว เด็กๆ ยังไม่ลุกไปไหน บางคนนั่งยิ้มพอใจ บางคนนั่งคิดไปตามนิทาน

คุณครูใจดีอธิบายเพิ่มเติมว่า “นิทานเรื่อง **ราชสีห์กับหนู** มาจากนิทานของอีสป อีสปเป็นนักเล่านิทานผู้ยิ่งใหญ่ นิทานของอีสปมีคติสอนใจให้ข้อคิด ให้เราใช้ปัญญา ฟังนิทานเรื่อง **ราชสีห์กับหนู** แล้วลองคิดดูว่า เธอได้ข้อคิดอะไร”

เด็กๆ ช่วยกันคิด ช่วยกันใช้ปัญญา เก่งเล็กก็คิด เก่งใหญ่ก็คิด ทุกคนต่างคิด เก่งใหญ่หันมาสะกิดบอกเก่งเล็กว่า “ฉันคิดได้แล้ว”

เก่งเล็กถามเก่งใหญ่ว่า “เธอคิดอะไร”

เก่งใหญ่พูดว่า “เรามาเป็นเพื่อนกันดีไหม”

เก่งเล็กยิ้มดีใจ เก่งใหญ่ยอมเป็นเพื่อนกับเขาแล้ว

คุณครูใจดียิ้มชอบใจ ถามเด็กๆ ว่า “เธอรู้ไหมว่าเก่งใหญ่คิดอะไรได้แล้ว”

ชวนร้อง เล่น เขียน อ่าน เขียน คิด

๑. อ่านนิทานอีสปเรื่อง **ราชสีห์กับหนู** แล้วมาเล่นเป็น
ราชสีห์กับหนูกันดีกว่า ทุกคนลองทำตามทางต่อไปนี้

ราชสีห์นอนหลับ

หนูไต่ข้ามตัวราชสีห์

ราชสีห์รู้สึกตัวตื่นขึ้น

ราชสีห์กระโดดตะครุบหนู

ราชสีห์นึกโกรธ

ราชสีห์จะขย้ำหนู

หนูวิงวอนขอชีวิต

ราชสีห์หัวร่อ

ราชสีห์ติดบ่วงแล้ว

ราชสีห์ตื่นรน

ราชสีห์สิ้นปัญญา

ราชสีห์ร้องครวญคราง

หนูแทะเชือกขาด

๒. เด็ก ๆ คิดว่า เพราะเหตุใดราชสีห์จึงยอมปล่อยหนูและ
ทำไมหนูจึงมาช่วยราชสีห์

๓. การกระทำของราชสีห์กับหนู แสดงให้เห็นนิสัยของ
สัตว์ทั้งสองอย่างไร

๔. ช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า เพราะเหตุใดคุณครูใจดี
จึงเล่านิทานเรื่อง **ราชสีห์กับหนู** ให้เด็ก ๆ ฟัง แล้วลองเขียน
เปรียบเทียบความเหมือนและต่างของเก่งใหญ่กับเก่งเล็ก
และราชสีห์กับหนู

๕. คำมีเลือกสรรใช้ จดจำไว้เป็นความรู้
คล้องจองลองอ่านดู หลายลีลาให้อารมณ์

คำเกี่ยวกับความโกรธ

โกรธ “ราชสีห์นี้โกรธ จะขย้ำหนูตัวนั้นเสีย”

ราชสีห์ โกรธหนู ดูลินั้น
มาใต้ข้ามตัวฉันเกิดโทโส
เจ้าป่าเคือง ขุ่นข้อง พาลพาโล
น่าโมโห ชึ่งเคียด ขย้ำกิน

คำเกี่ยวกับการพูด

วิงวอน “หนูจึงร้องวิงวอนว่า ข้าพเจ้าขอชีวิตไว้สักครั้งหนึ่งเถิด”

ขอวอนขอไหว้	ผู้ใจเมตตา
เอ็นดูกรุณา	โปรดไว้ชีวิต
วิงวอนเจ้าป่า	ปราณีสักนิด
ประทับจับจิต	รู้คิดรู้คุณ

คำเกี่ยวกับการส่งเสียงและเลียนเสียง

ครวญคราง “ราชสีห์สิ้นปัญญา ลงร้องครวญครางก้องไป
ทั้งป่า”

ราชสีห์ครวญครางฟ้าครืนครั้น
 เปรี้ยง เปรี้ยง ดังสนั่นเสียงฟ้าผ่า
 หนูร้องดัง จี๊ด จี๊ด รีบวิ่งมา
 แทะเชือกขาดช่วยเจ้าป่าพ้นบ่วงพราวน

ห้าวร่อ “แต่เดิมท่านก็ห้าวร่อเยาะข้าพเจ้าว่าเอ็งตัวเล็ก
เพียงเท่านี้ จะแทนคุณท่านอย่างไรได้”

เจ้าป่า ห้าวร่อ หิวระาะ
 ขบขัน เยี้ยเยาะเหยียดหยัน
 หนูน้อยยพิสูจน์เห็นกัน
 ช่วยทันราชสีห์พ้นภัย

๖. ชวนหนู ๆ มารู้จักหนู

เรื่องของ “หนู”

หนูเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีความฉลาด มีฟันแทะคู่หนึ่งด้านหน้าสำหรับแทะอาหารและสิ่งต่างๆ หนูขยายพันธุ์ได้รวดเร็วปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมง่าย เคลื่อนไหวเร็วและหลบซ่อนตัวเก่ง

หนูมีหลายชนิด เช่น หนูนา หนูพุก มักพบตามเรือกสวนไร่นา ใช้หญ้าทำรัง คอยกัดกินพืชผล หนูบ้านชอบปีนป่ายอาศัยตามหลังคาบ้านเรือน ยิ่งฉวางในชุมชน หนูท่อพบตามตลาดสด ท่อระบายน้ำ และใต้ถุนบ้าน หนูหริ่งเป็นหนูขนาดเล็กพบทั่วไปตามไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพด

ส่วน หนูตะเภา มีขนาดอ้วนป้อม มักใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หนูชอบกัดแทะพืชไร่และข้าวของ ทั้งยังเป็นพาหะนำโรค

๗. **สำนวนและคำเกี่ยวกับ “หนู”**

“แมวไม่อยู่ หนูร่าเริง” ออกเสียงเล่น
 เกิด “ปีชวด” แลเห็นเป็น “ปีหนู”
 “หนูติดจั่น” จนปัญญาเกินจะรู้
 “นกมีหู หนูมีปีก” หลีกห่างไกล
 ช่วยกันคิดอธิบายคำและสำนวนในบทกลอน แล้วนึกคำ
 และสำนวนเกี่ยวกับหนูเพิ่มเติม

๘. **นิทานคืออะไร ใครชอบนิทานบ้าง มาคุยกัน**

นิทานเป็นเรื่องเล่า	เด็กอย่างเราชอบนิทาน
สั้นสั้นสนุกสนาน	“กาลครั้งหนึ่ง” แสนสุขสันต์
ทุกชาติทุกภาษา	แต่งต่อมาเนิ่นนานครั้น
ความจริงบวกความฝัน	แฝงข้อคิดติดตรึงใจ
เทวดาคนพีชสัตว์	สารพัดพูดกันได้
อ่านฟังจิตแจ่มใส	ฝึกคิดแต่งแข่งเล่านิทาน

คำศัพท์

ซึ้งเคียด

โกรธอย่างซิงซัง

โทโส

ความโกรธ, ความฉุนเฉียว

นายพราน

ผู้มีอาชีพล่าสัตว์ เป็นผู้ชำนาญป่า

บ่วงแร้ว

บ่วงสำหรับดักสัตว์ ประกอบด้วย เชือกที่ทำเป็นวงสำหรับคล้อง รูด เข้าออกได้ ผูกติดกับคันทันแร้ว ซึ่งปักไว้ที่ดิน

พาหะ

ตัวนำ, คนหรือสัตว์ซึ่งไม่มีอาการ ของโรคติดต่อปรากฏ แต่เชื้อโรค นั้นอยู่ในร่างกาย และอาจติดต่อถึง ผู้อื่นได้

เพ้อ

คือ พึ่ง หรือ เพิ่ง มักใช้ประกอบคำว่า *อย่า* เป็น *อย่าเพ้อ อย่าพึ่ง อย่าเพิ่ง*

ยุ้งฉาง

สิ่งปลูกสร้างสำหรับเก็บข้าวเปลือก ข้าวโพด เป็นต้น

เยาะ

พูดหรือแสดงกิริยาให้ผู้อื่นเจ็บใจ
ซ้ำใจ โดยเฉพาะเมื่อผู้นั้นด้อยกว่า
เสียเปรียบ หรือทำผิดพลาด

ราชสีห์

พญาสิงโต สัตว์ในนิยายถือว่าเป็น
มีความดุร้ายและมีกำลังมาก

เรือกสวนไร่นา

ที่สวน ไร่ และนา

หัวร่อ

เปล่งเสียงแสดงความขบขัน ดีใจ
ชอบใจ มักใช้ว่าหัวเราะ

วินรสักวาเล่นอ่อนหวาน
กลอนข่มขานเสนาะลำเกินคำไข
ตั้งถ้อยคำไพเราะหูชื่นชูใจ
รู้จักใช้วาจาดีมีคนชม

บทที่ ๓
รื่นรสักวา

บ้านของลุงตลับอยู่ท้ายตลาด มีลำคลองเล็กๆ ไหลผ่าน ลุงตลับเคยพูดกับเด็กๆ อย่างติดตลกว่า เต็มที่ลุงอยู่ตลิ่งชั้นที่เรียก ตลิ่งชั้นเพราะลำคลอง ที่นั่นมีตลิ่งสูงชัน

วันหนึ่งลุงตลับตกจากตลิ่งลงไปใคลอง ถูก จระเข้ตัวหนึ่งไล่จนต้องหนีเตลิดมาอยู่ที่นี่ ทุกวันนี้ ก็ยังเข็ดขยาดอยู่ไม่หาย

ลุงตลับसानตะกร้า และกระบุง
ขายให้พ่อค้าในตลาด เต็กๆ ชอบลุงตลับ เพราะ
เป็นคนตลก ลุงตลับยังร้องเพลงได้ไพเราะน่าฟัง
เพลงที่ร้องก็ชวนตลก และเป็นเพลงแปลกๆ ที่เต็กๆ
ไม่เคยได้ยินมาก่อน

ลุงตลับบอกว่าชอบร้องเพลงลำตัด เพลงฉ่อย
เพลงอีแซว บางที่ลุงตลับก็ร้องสักวาทให้เต็กๆ ฟัง
“ลุงจะร้องสักวาเพราะๆ ให้ฟังเอาไหม” ลุง
ตลับพูด

“สักวานี้เป็นอย่างไรหรือครับลุง” เต็กชาย
อีกคนสงสัย “ผมไม่เคย
รู้จักมาก่อน”
“งั้นหนูก็ลองฟังดู ลุง
จะร้องให้ฟังเดี๋ยวนี้แหละ”
พูดจบ ลุงตลับก็ขยับ
ตัวตรง แล้วเริ่มร้องสักวา
ให้เต็กๆ ฟัง

สักวาหวานอื่นมีหมีนแสน
ไม่เหมือนแม่้นพจมานที่หวานหอม
กลิ่นประเทียบเปรียบดวงพวงพะยอม
อาจจะน้อมจิตโน้มด้วยโลมลม
แม่ล้อลามหยามหยาบไม่ปลาบปลื้ม
ดังดูดีมบอระเพ็ดต้องเข็ดขม
ผู้ดีไพร่ไม่ประกอบชอบอารมณ์
ใครฟังลมเมินหน้าระอาเอย

(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงบดินทรไพศาลโสภณ)

บทอาชยาน บทเลือก

เสียงร้องสัควาของลุงตลับ ช่างสดใสไพเราะ และได้จังหวะ พวกเด็กๆพากันตั้งใจฟัง สัควาที่ลุงตลับร้องให้ฟังนั้นไม่ตลก แต่มีความหมายชวนให้คิด

“เป็นอย่างไร ทำไมเจียบกันไปหมด” ลุงตลับถามอย่างแปลกใจ “ฟังไม่รู้เรื่องกันเลยหรือ”

“ก็รู้อ่างครับ” เด็กชายคนหนึ่งบอก “แต่มีบางคำไม่ค่อยเข้าใจ”

“ลุงก็ว่าอย่างนั้นแหละ” ลุงตลับพยักหน้าหงึกๆ

“บทสักวานี้เป็นบทร้องของเก่า คนแต่ก่อนเขาลอยเรือร้องโต้ตอบกันเวลามีงานรื่นเริง เรื่องที่นำมาร้องก็แต่งเดี๋ยวนั้น แต่ทุกวันนี้ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีใครร้องสักวากันแล้ว อย่างว่านั่นแหละ หนูเอ๊ย คนทุกวันนี้ส่วนใหญ่เขาสนใจเพลงใหม่ๆ เลยลิมของเก่ากันไปหมด ว่าแต่หนูๆ ชอบไหมล่ะ”

“ชอบค่ะ” เด็กหญิงคนหนึ่งรีบตอบ “ลุงช่วยสอนให้หนูร้องบ้างสิคะ”

“ได้สิ จะเป็นไรไป” ลุงตลับรีบตอบ “และหนูรู้ไหม สักวาที่ลุงร้องเมื่อสักครู่ เขาพูดถึงเรื่องอะไร”

เด็กๆ พวกกันคิดอยู่พักหนึ่ง แล้วก็ยังมีเสียงใครคนหนึ่งบอกว่า “เรื่องการพูดของคนเราครับ เขาบอกว่า ถ้าพูดจาไพเราะก็มีความชอบ แต่พูดคำหยาบ ใครๆ ก็ไม่ชอบ”

“เก่งมากเจ้าตัวน้อย” ลุงตลับชมอย่างพอใจ
“เห็นไหมว่าการพูดจาของคนเราเน่สำคัญมาก
เวลาจะพูดจะคุยกับใคร ให้นึกถึงสักวาบทนี้ไว้เน”

พูดจบ ลุงตลับก็ขยับตัวอีกครั้ง บอกให้เด็กๆ
ล้อมวงเข้ามาใกล้ๆ แล้วเริ่มสอนให้ทุกคนร้องบท
สักวาพร้อมกัน

ลุงตลับร้องนำด้วยเสียงที่ดังกว่าเดิม ก่อนที่
พวกเด็ก ๆ จะร้องตาม เสียงดังไม่แพ้กัน
สักวาหวานอื่นมีหมื่นแสน
ไม่เหมือนแม่้นพจมานที่หวานหอม...

บ่ายวันนั้น ถ้าใครเดินผ่านบ้านของลุงตลับ
ที่ท้ายตลาด ก็คงแปลกใจ ที่เห็นเด็ก ๆ นั่งล้อม
ลุงตลับ แล้วพากันร้องสักวาเสียงดังไปทั้งย่าน
ตลาด

ชวนร้อง เล่น เขียน อ่าน เขียน คิด

๑. อ่านบทสักวาต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามว่าข้อใดถูกหรือผิด

สักวาลงเรือล่องร้องกลอนเล่น
ฤดูน้ำยามค่ำเย็นทั้งชายหญิง
ร้อยเรียงกลอนโต้ตอบชอบใจจริง
เบิกบานยิ่งร้องรำทำดนตรี
เทศกาลทอดกฐินทอดผ้าป่า
ภาคกลาง “เล่นสักวา” เป็นสุขศรี
“คนเจ้าบทเจ้ากลอน” ชื่นชีวี
ทุกภาคมี “เพลงพื้นบ้าน” เล่นกันเออ

- ๑) บทสักวาขึ้นต้นด้วยคำว่า สักวา ลงท้ายด้วยคำว่า เออ
- ๒) การเล่นสักวาเป็นการละเล่นพื้นบ้านของคนไทย
ภาคกลาง นิยมเล่นกันในฤดูน้ำหลาก เทศกาลทอดกฐิน
ทอดผ้าป่า
- ๓) หญิงชายที่ต้องการเล่นสักวา จะลงเรือล่องไปใน
ยามเย็นค่ำ ร้องบทสักวาโต้ตอบกัน
- ๔) การเล่นสักวามีแต่การแต่งบทสักวาและขับร้อง
เป็นเพลง โดยไม่มีการรำ และไม่มีดนตรีประกอบ
- ๕) “เพลงพื้นบ้าน” มีการเล่นกันทุกภาคของไทย

๒. ฝึกอ่าน บทสักวาทหวานอื่นมีหมื่นแสน เป็นทำนองเสนาะ

๓. อ่านเรื่องและบทสักวาแล้วช่วยกันตอบคำถาม

๑) เหตุใดจึงเรียกลูกตลับว่าเป็น “คนเจ้าบทเจ้ากลอน”

๒) บทสักวาทหวานอื่นมีหมื่นแสน นักเรียนชอบวรรคใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

๓) บทสักวาเปรียบการพูดของคนเรากับอะไรบ้าง ทำไมจึงเปรียบเช่นนั้น

๔) นักเรียนเคยดูหรือฟังเพลงพื้นบ้านประเภทอื่นนอกจากสักวา หรือไม่ ลองบอกมาสัก ๑ เพลง

๔. รู้จักคำ

๑) บอกรส → เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม

อะไรมีรสชาติเช่นนั้น

๒) บอกลิ่น → หอม เหม็น ฉุน คาว

อะไรมีกลิ่นเช่นนั้น

๕. อ่านตัวอย่าง และคิดเปรียบเทียบเพิ่มเติม

เบาเหมือนหนู

_____เหมือน_____

สวยราวนางฟ้า

_____ราว_____

วิ่งเร็วดังลมพัด

_____ดัง_____

๖. ขวนอ่าน ขวนร้อง

๑) อ่านสำนวนเกี่ยวกับการพูด

ปากกล้า หมายความว่า พูดไม่เกรงกลัวใคร

ปากเบา หมายความว่า พูดได้เร็ว,พูดโดยไม่ยั้งคิด

ปากเปล่า หมายความว่า พูดโดยไม่ดูตัวหนังสือ

ปากโป้ง หมายความว่า ชอบพูดเปิดเผยสิ่งที่ไม่สมควรเปิดเผย

ปากหวาน หมายความว่า พูดจาไพเราะอ่อนหวาน แต่อาจไม่จริงใจ

๒) มาร้องเพลง **เย็น เย็น** เกี่ยวกับการใช้คำพูดดีกว่า แล้วทำท่าทางไปด้วย

เพลง **เย็น เย็น**

เย็น เย็น เย็นลมรุ่มเย็น
เย็นน้ำเยือกเย็นนี้กระไร
เย็น เย็น เย็นเสียงไพเราะ
ร้องเพลงเพราะเพราะแจ่มใส
เย็น เย็น เย็นคำเธอชวน
ช่างอ่อนหวานจับใจ

(ฉันทน์ ขำวิไล, หนังสือบทขับร้อง เล่ม ๓.)

๓) อ่านบทกลอนเกี่ยวกับการพูด

เป็นมนุษย์สุดนิยมเพียงลมปาก
จะได้ยากโหยหิวเพราะชีวหา
แม้พูดดีมีคนเขาเมตตา
จะพูดจาจงพิเคราะห์ให้เหมาะสม

(สุภาชิตสอนหญิง.)

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก
แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
แม้เจ็บอื่นหมิ่นแสบจะแคลนคลาย
เจ็บจนตายนั้นเพราะเหน็บให้เจ็บใจ

(สุนทรภู่, เพลงยาวถวายโอวาท.)

๔) อ่านบทสัควาเพิ่มเติม

สัควาดาวจระเข้ก็เหวก
คีรีชะตกหันหางขึ้นกลางหา
เป็นวันแรมแจ่มแจ้งด้วยแสงดาว
น้ำค้างพราวปรายโปรยโรยละออง
ลมเรื่อยเรื่อยเฉื่อยฉิวต้องผิวเนื้อ
ความหนาวเหลือทานทนกรรมลหมอง
สกุณาภาดูเหวาก็เร่าร้อง
ดูแสงทองจับฟ้าขอลาเอย

(ของเก่า)

๕) รู้จักบอระเพ็ดใหม่ ลองอ่านข้อความต่อไปนี้

บอระเพ็ด

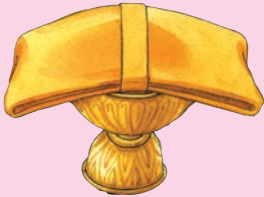
บอระเพ็ดเป็นชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง เถาอ่อนมีผิวสีเขียวเรียบ เถาแก่มีสีน้ำตาลอมเขียว ผิวขรุขระเป็นตุ่มๆ มีรสขมจัด บอระเพ็ด ขึ้นและเกาะอยู่กับต้นไม้อื่น มีรากอากาศคล้ายเชือกเส้นเล็กๆ ห้อยลงมาเป็นสาย ต้นบอระเพ็ดขึ้นในดินทั่วไป โดยเฉพาะดิน ร่วนซุย ทุกส่วนของบอระเพ็ดใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆ

คนไทยสมัยก่อนใช้ยางจากเถาบอระเพ็ดซึ่งมีรสขมป้าย หัวนมของแม่ลูกอ่อน เพื่อให้เด็กไม่อยากดูดนมแม่ และ หย่านมได้ในที่สุด

คำศัพท์

กฐิน

(อ่านว่า กะ - ถิน)

ชื่อพิธีทางศาสนาที่ชาวพุทธถวายผ้ากฐินแด่พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือน พิธีนี้กระทำเป็นประจำทุกปีระหว่างแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

กระบุง

ภาชนะสานทึบ รูปทรงกลมสูง แข็งแรง ก้นเป็นสี่เหลี่ยม

กระมล

คือ กมล หมายถึง ใจ

เข็ดขยาด

(อ่านว่า เข็ด - ขะ - หยาด)

กลัวมากจนไม่กล้าทำอย่างเดิมอีก

ชีวหา

ลิน

ดูเหว่า

ชื่อนก รูปร่างคล้ายกา ร้องเสียงดัง “ก่า เว้า ก่า เว้า” จึงมีชื่อเรียกว่า กาเหว่า หรือ ดูเหว่า

ตลิ่ง

(อ่านว่า ตะ - หลิ่ง)

ส่วนของฝั่งที่ไม่ลาดริมแม่น้ำลำคลอง

เตลิด (อ่านว่า ตะ - เหลิด)

หนึ่กระเจิดกระเจิง

เปรียบเทียบ เปรียบ, เทียบ

พจมาน (อ่านว่า พด - จะ - มาน)

คำพูด

พะยอม ชื่อไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ดอกสีขาว มีกลิ่นหอม

เพลงฉ่อย ชื่อเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ชายหญิงนิยมร้องโต้ตอบกันไปมา เมื่อร้องจบลูกคู่จะร้องรับพร้อมกันว่า “ซา ฉา ซา ฉาด ซา หนอยแม่”

เมิน เปื่อนหน้าเสี้ย, ไม่ดู, ไม่แล

ระอา เปื่อนหน้าย, ำคาญหรือหมดกำลังใจ เพราะถูกรบกวน

สกุณา (อ่านว่า สะ - กุ - ณา)

นก

หยาม ดูหมิ่น, ดูถูก

หาว ท้องฟ้า

หนูเห็นไก่แจ้ไหม
กุก กุก เรือกลูกกิน

ครอบครัวไก่คู้ยเขียดิน
เอ้ก ฮี้ เอ้ก แซ่เสียงซัน

บทที่

ไก่แจ้แซ่เสียง

โดย
STONE

ฉันเขียนเรื่องนี้ให้เพื่อนรักคู่หนึ่งกับครอบครัวที่
น่ารักของเขา ความจริงเขาไม่ใช่คนหрок แต่เป็น
ไก่แจ้ เพื่อนๆ รู้จักไก่แจ้ไหม ถ้าอยากรู้จักก็ตาม
ฉันมา

ไก่แจ้ของฉัน ชื่อ **เจ้าสร้อย** กับ **เจ้าสวย**
เจ้าสร้อยเป็นไก่แจ้ตัวผู้ ส่วนเจ้าสวยเป็นไก่แจ้ตัวเมีย
พ่อชื่อเจ้าสร้อยกับเจ้าสวยให้เป็นของขวัญวันเกิด
เมื่อปีที่แล้ว ฉันดีใจมาก เพราะอยากมีสัตว์เลี้ยง
เป็นของตัวเองมานานแล้ว

เจ้าสร้อยกับเจ้าสวยเป็นไก่แจ้พันธุ์ไทย พ่อ
บอกฉันว่าคนไทยเลี้ยงไก่มานานแล้ว ไก่แจ้เป็น
ไก่สวยงาม ลำตัวเล็กและเตี้ย ตัวผู้มีสีสันสดใส
หงอนเป็นแฉก หางเรียวยาวโค้งงอน ส่วนตัวเมีย
สีไม่สวยเท่าตัวผู้

ไก่แจ้มีขนหลายสี บางตัวมีสีเดียวล้วนๆ เช่น
สีขาว สีดำ สีเทา บางตัวมีหลายสีปนกัน บางที่
เรียกชื่อตามสีที่ต่างกัน เช่น สีประดู่ สีดอกหมาก
สีกระ

เจ้าสร้อยของฉันมีลำตัวสีดำสนิท มีขนสร้อยคอเป็นริ้วๆ สีขาวนวลเหมือนสีดอกหมาก และมีขนหางสีเดียวกัน เขาจึงเรียกว่า “ไก่สีดอกหมาก” ส่วนเจ้าสวยเป็นไก่สีประดู่ ขนของมันสีน้ำตาลคล้ำๆ กับสีนกกกระจอก นกกระจอกไทยนะ ไม่ใช่ นกกระจอกเทศ

ทั้งเจ้าสร้อยและเจ้าสวย ชอบกินข้าวเปลือก แมลงและหญ้า หรืออาหารไก่ที่มีขายตามตลาด มันกินอาหารไม่มาก แต่กินได้ตลอดทั้งวัน

พ่อทำบ้านเล็ก ๆ ให้มันอยู่ ตอนเช้าก็ปล่อย
ออกมาเดินเล่นในสนามหญ้าหน้าบ้าน ทั้งคู่เดิน
เตาะเตาะ ต้วมเตี้ยม ดูน่ารักน่าชัง

เจ้าสร้อยกับเจ้าสวยตื่นแต่เช้า มันตื่นก่อน
พ่อกับแม่เสียอีก พอตื่นขึ้นมา เจ้าสร้อยก็โก่งคอ
ขันเลยที่เดียว จนฉันอยากเปลี่ยนชื่อมันเป็น
“เจ้านาฬิกาปลุก” ก็หลายครั้ง

พ่อบอกฉันว่า ให้ดูตัวอย่างไก่แจ้ เพราะไก่แจ้
ขยัน คนเราต้อง “ตื่นก่อนไก่” จะได้เป็นคนขยัน
แล้วพ่อก็ชอบท่องกลอน **ไก่แจ้** ให้ฟังจนฉันจำได้
เพื่อน ๆ อยากฟังไหม ฉันจะท่องให้ฟัง

ไก่เอ๋ยไก่แจ้
ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง
โก่งคอเรื้อยร้องซ้องสำเนียง
ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง
ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก
ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง
คงตั้งแต่สุขทุกวันเอ๋ย

(หม่อมเจ้าประภากร, ดอกสร้อยสุภางิต, กระทรวงศึกษาธิการ.)

บทอาชยาน บทเลือก

กลอนที่ฉันท่องให้ฟังนี้ ฟอบอกว่าเป็นบท
ดอกสร้อยสุภาวดีที่เป็นบทอ่านของเก่า นักเรียน
แต่ก่อนเขาท่องจำกัน ฉันว่าพวกเราก็ควรท่องจำ
ด้วย เพื่อนๆ เห็นด้วยไหม ถ้าเรานึกถึงคำสอนของ
คุณครู ขยันอ่านหนังสือวันละครั้งสองครั้ง เหมือน
ที่ไก่แจ้ขยันขัน เราก็คงมีความสุขทุกวัน

แม่ของฉันก็เหมือนกัน ชอบนำไก่มาเปรียบ
กับคน แม่บอกให้ฉันอาบน้ำแต่งตัว ซักเสื้อผ้าให้
สะอาด ให้ฉันดูอย่างเจ้าสร้อยกับเจ้าสวย เพราะ
มันชอบใช้ขน ทำความสะอาดขนของมันทุกวัน
แม่ชอบพูดว่า “ไก่อ่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง”

ฉันว่ายังมีสำนวนอีกมากที่เกี่ยวกับไก่ แต่ฉัน
นึกได้เท่านี้ เพื่อนๆ ละ เคยได้ยินสำนวนอะไร
อีกบ้าง

สายแล้ว ฉันคงเขียนเท่านี้ก่อน จะต้องรีบไป
ดูเจ้าสร้อยกับเจ้าสวย ฟอบอกว่าวันนี้เจ้าสวยจะ
มีลูกเจี๊ยบเล็กๆ   เพราะมัน
ฟักไข่มา ๒๑ วันแล้ว

แหม! ฉันตื่นเต้นจริงๆ ที่จะได้เห็นลูกเจี๊ยบ
ตัวเล็กๆ ในครอบครัวของเจ้าสร้อยกับเจ้าสวย
ลูกๆ ของมันจะมีสีอะไรบ้างนะ

หน่วยเรื่อง เล่น เรียน อ่าน เขียน คิด

๑. **ไก่แจ้** เป็นบทดอกสร้อยที่ไพเราะ น่าอ่าน น่าฟัง ให้ข้อคิดเตือนใจ โดยยกความขยันขันแข็งของไก่แจ้มาเปรียบเทียบ
๒. บทดอกสร้อยนี้ใช้คำง่าย อ่านแล้วคล้ายกับได้เห็นภาพ และได้ยินเสียงชั้นของไก่แจ้ เช่น

ไก่เอ๋ยไก่แจ้

ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง

โก่งคอเรื้อยร้องซ้องสำเนียง

ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง

๓. อ่านบทเรียนเรื่อง **ไก่แจ้แซ่เสียง** แล้วบอกได้หรือไม่ว่า อะไรคือความดีของไก่แจ้ ซึ่งเราควรถือเป็นตัวอย่าง
๔. ในบทดอกสร้อย **ไก่แจ้** มีคำใดบ้าง ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ “เสียง”

๕. อ่านเพื่อสังเกตจังหวะและลีลาถ้อยคำ

ขันแช่

ขันแช่เสียงไก่ขัน
หมั่นเพียรทำความดี

ต่างขยันในหน้าที่
แบบอย่างนี้จงจดจำ

กระชั้นเสียง

กระชากกระชั้นเสียง
วาจาไพเราะน่า

เป็นสำเนียงไม่ควรทำ
ทุกถ้อยคำประทับใจ

โก่งคอ

โก่งคอจนตัวโก่ง
อ่อนหวานคนรักใคร่

พูดฉางโผงจงเสียงไป
พูดน้มนวลชวนชื่นชม

เรื้อยร้อง

เรื้อยร้องทำนองเพราะ
ฝึกใจให้รื่นรมย์

แสนเสนาะสร้างสุขสม
น้อมนิยมนแต่สิ่งดี

ข้อสำเนียง

ข้อสำเนียงที่เรียงร้อย
เรียงคำล้าวจี

บทดอกสร้อยสร้างสุขศรี
มีมานานลูกหลานไทย

บรรเลง

บรรเลงเป็นเพลงขับ
ฟังแล้วชื่นหัวใจ

ต่างร้องรับเสียงสดใส
นี่คือไทยในกมล

๖. ร้องเพลงเกี่ยวกับไก่และแสดงท่าทางประกอบ

เพลง **ไก่อามเพราะชน**

ไก่อามเพราะชน
บ้านเมืองจัดแจง
รักสวยรักงาม
ทำแต่ความดี

คนงามเพราะแต่ง
ก็เจริญรุ่งเรือง
รักความสามัคคี
ก็เป็นศรีบ้านเมือง

(ฉันทน์ ขำวิไล, **หนังสือบทขับร้อง เล่ม ๓.**)

**มีเพลงเกี่ยวกับไก่ที่น่ารัก น่าร้องอีกหรือไม่ นำมาร้อง
แลกเปลี่ยนกัน**

๗. อ่านบทดอกสร้อยต่อไปนี้แล้วพิจารณาความหมาย

ไก่แก้ว

ไก่เอ๋ยไก่แก้ว

ชั้นแว่วปลุกเรายามเช้าตรู่
เสียงไก่ขันเตือนจิตให้คิดดู
โฉนไก่จึงรู้จักเวลา
ขึ้นนอนสายต่อไปไม่ดีแน่
คนจะแพ้ไก่แก้วเสียแล้วหนา
ทุกชั่วโมงหาที่มีราคา
ลูกขึ้นมากอบกิจสัมฤทธิ์เอ๋ย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, **ศึกษาภาชิตและร้อยกรอง.**)

๘. เขียนเกี่ยวกับไก่

- ๑) ลองคิดและเขียนผลสมคำที่มีคำว่า ไก่
- ๒) รวบรวมภาพไก่พันธุ์ต่าง ๆ แล้วแต่งประโยคสั้น ๆ เกี่ยวกับไก่ ตามความคิดของนักเรียน
- ๓) รวบรวมประโยชน์ของไก่ว่ามีอะไรบ้าง เขียนบันทึกแล้วนำมาเพิ่มเติมแลกเปลี่ยนกัน

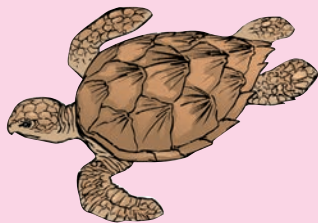
คำศัพท์

กมล

ใจ

กระ

ชื่อเต่าทะเลชนิดหนึ่ง มักเรียกว่า เต่ากระ กระดองสีน้ำตาลปน เหลือง เรียกสีอย่างสีกระดองของ เต่ากระว่า สีกระ

กระชั้น

ถี่, ใกล้เข้ามา ใช้แก่เวลา การกระทำ เหตุการณ์หรืออาการที่ออกเสียง ถี่ๆ เช่น ไก่ขันกระชั้นเสียง

ซ้อง

ร้องพร้อมๆ กัน, ร้องสรรเสริญ

นกกระจอก

ชื่อนกขนาดเล็ก พบได้ทั่วไป ขนสีน้ำตาล ร้องเสียงดัง “จ๊อกๆ”

บรรเลง

ทำเพลงด้วยเครื่องดนตรี

ประดู่

ชื่อไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ มีหลาย ชนิด ดอกเป็นช่อสวยงาม เนื้อไม้ สีน้ำตาล เรียกสีอย่างสีเนื้อไม้ ของต้นประดู่ว่า สีประดู่

วังเวง

บรรยากาศที่สงบเยือกเย็น ทำให้
เกิดความรู้สึกอ้างว้าง ว่าเหว่และ
เปล่าเปลี่ยวใจ

ศรั

สิริมงคล, ความรุ่งเรือง, ความสว่าง
สุกใส, ความงาม, ความเจริญ

สัมฤทธิ์

ความสำเร็จ

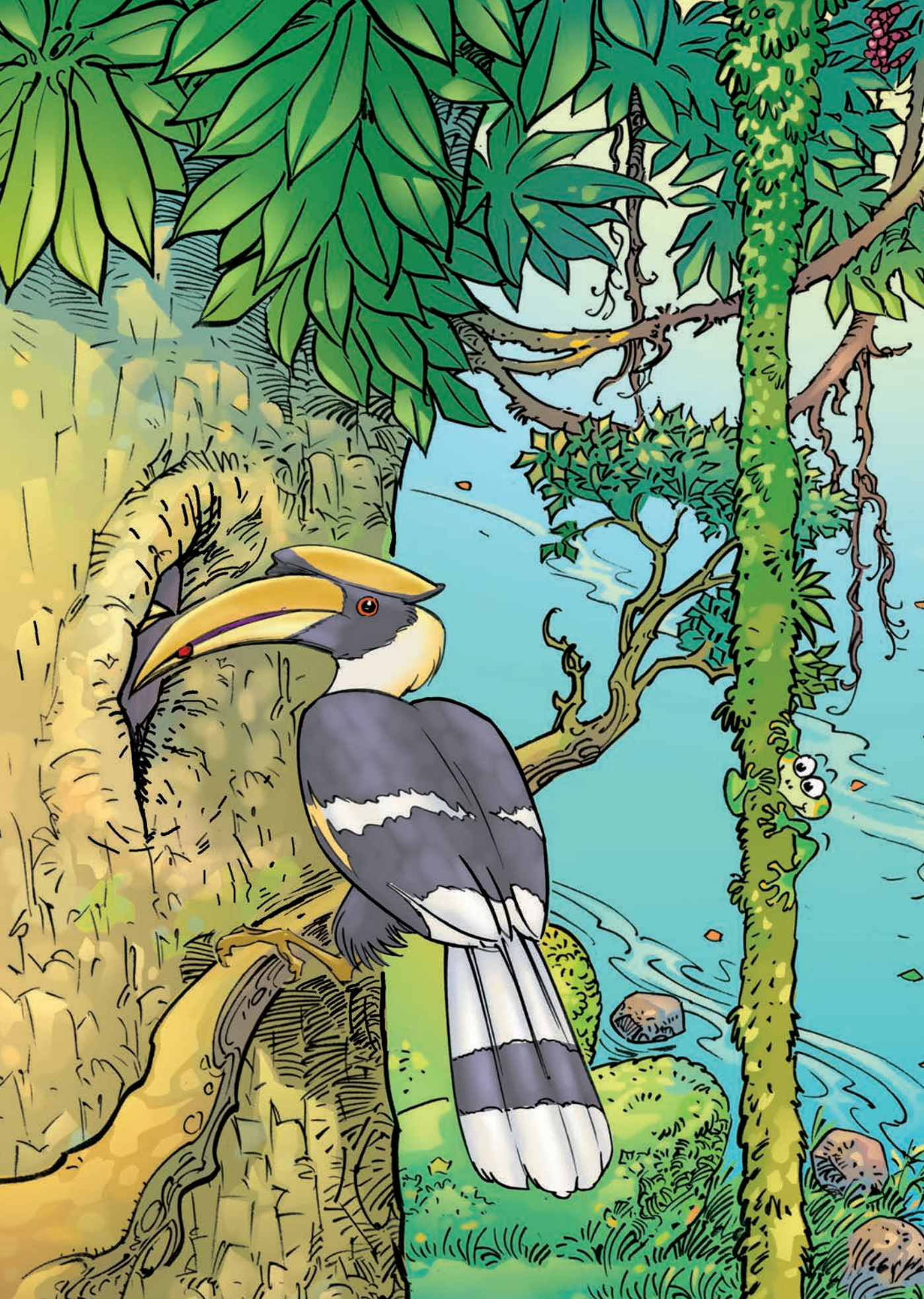
ลำเนียง

เสียง, น้ำเสียง, หางเสียง, วิธี
ออกเสียง

หมาก

ชื่อไม้ยืนต้น ผลใช้เคี้ยวร่วมกับ
ใบพลูและปูนแดง ดอกสีขาวนวล
เรียกชื่ออย่างสีของดอกต้นหมาก
ว่า สีดอกหมาก

บทที่ ๕

ภาพวาดของสี่เทียน

ภาพวาดของสี่เทียนสื่อคุณค่า
รักษาป่าคนสัตว์ไม่ได้อาศัย
โลกพึ่งป่าถ้าป่าสิ้นย่อมสิ้นใจ
เร่งเร็วไวรวมปลูกป่าอย่าทำลาย

เธอรู้จัก **สีเทียน** ไหม

สีเทียนไม่ใช่แท่งสีสำหรับระบายภาพ แต่เป็น
ชื่อน้องชายคนเก่งของตัวเอง บางทีฉันคิดว่าเขา
เป็นสีเทียนจริงๆ เพราะเขาวาดภาพเก่งมาก เก่ง
กว่าฉันเสียอีก

สีเทียนวาดทุกอย่างที่อยากวาด วาดภูเขา
แม่น้ำ ต้นไม้ เสือ กวาง ผีเสื้อ แต่ที่สีเทียนชอบวาด
ที่สุดคือไดโนเสาร์

เวลาสี่เที่ยงวาดรูปไดโนเสาร์
เขาลากเส้นโดยไม่ยกมือเลย ไม่ใช้
ยางลบด้วย วาดที่เดียวก็เป็นรูป
ไดโนเสาร์คอยาวๆ หน้าตาตุตลก

วันหนึ่งพ่อกับแม่พาเราไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่ เป็นครั้งแรกที่ฉันกับสี่เทียนได้ไปเที่ยว
ที่นั่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ใหญ่สมชื่อ มีภูเขา
ป่าไม้ น้ำตก สัตว์ป่า และมีนักท่องเที่ยวเต็มไปหมด
พ่อบอกว่า วันนี้เขามีงานเทศกาลเขาใหญ่ มี
ประกวดวาดภาพ คัดลายมือ และอ่านทำนองเสนาะ
เรื่อง **รักษาป่า** มีน่าละ พ่อกับแม่ถึงได้พาเรามา

ก่อนการประกวดมีดนตรีแสดง และมีเจ้าหน้าที่
ของอุทยานมาแล้วเรื่องเขาใหญ่ เล่าเรื่องป่าไม้
และสัตว์ป่า ทั้งยังเล่าเรื่องคนใจร้ายที่ลักลอบมา
ตัดไม้และล่าสัตว์ เขามีภาพถ่ายให้ดูด้วย ฉันเห็น
กวางแม่ลูกอ่อนตัวหนึ่งถูกฆ่า ลูกของมันยังเล็กอยู่
น่าสงสารจังเลย

แม่ส่งฉันเข้าประกวดอ่านทำนองเสนาะ แม่บอกว่า “ฉันอ่านทำนองเสนาะได้ดี” พ่อพาสี่เทียนไปประกวดวาดภาพ สี่เทียนหันมาโอบมือให้ฉัน แล้วบอกว่า “จะวาดรูปมาฝาก” ฉันยิ้มให้สี่เทียน ก่อนจะตามแม่ไปที่เวทีประกวดอ่านทำนองเสนาะ

เด็ก ๆ มาร่วมอ่านทำนองเสนาะกันหลายคน เจ้าหน้าที่นำข้อความที่ให้อ่านประกวดมาแจก แล้วบอกให้เราซ้อมอ่านกันก่อน เป็นคำประพันธ์ที่ไพเราะมาก ฉันจะลองอ่านให้เธอฟังนะ

รักษาป่า

นกเอี้ยงนกน้อยน้อย บินล่องลอยเป็นสุขศรี
ชนชาวราวลำลี อากาศดีไม่มีภัย
ทุกทิศเจ้าเที่ยวท่อง ฟ้ายืดทองอันสดใส
มีป่าพาสุขใจ มีต้นไม้มีลำธาร
ผู้คนไม่มีโรค นับเป็นโชคสุขสำราญ
อากาศไร้พิษสาร สัตว์ขึ้นบานดินชื่นใจ
คนสัตว์ได้พึ่งป่า มารักษาป่าไม้ไทย
สิ้นป่าเหมื่อนสิ้นใจ ช่วยปลูกใหม่ไว้ทดแทน

(บทอาชยานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.)

บทอาชยาน บทหลัก

ฉันอ่านเพราะใหม่ละ แต่แม่บอกว่ายังออกเสียง
ผิดอยู่หลายตอน เช่น ยังออกเสียงตัว ร เรือ ล ลิง
ไม่ชัด และต้องเว้นจังหวะให้ถูก แล้วแม่ก็อ่านให้
ฉันฟัง เสียงใสเซียว จนคนข้างๆ หันมาดู แต่แม่
ก็ไม่สนใจหรอก แม่อ่านทำนองเสนาะได้ไพเราะ
มาก ฉันฝึกอ่านตามแม่จนคล่อง

เธอชอบคำประพันธ์ที่ฉันอ่านบ้างไหม ลอง
อ่านวรรคนี้ดูสิ

คนสัตว์ได้ฟังป่า
มารักษาป่าไม้ไทย
สิ้นป่าเหมือนสิ้นใจ
ช่วยปลูกใหม่ไว้ทดแทน

พออ่านถึงตอนนี้ ฉันนึกถึงเรื่องที่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เล่าให้ฟัง ฉันอยากให้คนไทยทุกคนรักป่า ไม่ตัดไม้ทำลายป่า แล้วก็ช่วยกันปลูกต้นไม้บ้าง ฉันอยากเห็นทุกหนทุกแห่งมีป่าอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่าอาศัย มีเสือ ช้าง กวางและผีเสื้อที่สวยงามเหมือนป่าที่เขาใหญ่ เธอคิดเหมือนฉันไหม

วันนั้น ฉันไม่ได้รางวัลที่หนึ่งหรอก แต่ฉันได้ทำดีที่สุดแล้ว ฉันได้รางวัลที่สอง ได้หนังสือเรื่อง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นรางวัล แม่บอกฉันว่า “ไม่ต้องเสียใจ คนเราไม่ต้องเป็นที่หนึ่งเสมอไป เป็นที่สองก็ได้ แม้ว่าลูกจะไม่ได้รางวัล แม่ก็

ภูมิใจที่ลูกได้ร่วมกิจกรรม” ฉันก็อยากบอกเธอว่า
ฉันไม่เสียใจ ฉันดีใจต่างหากที่ได้มาอ่านเรื่องดีๆ
อย่างนี้

สีเทียนยังเป็นน้องชายคนเก่งของฉันเสมอ
สีเทียนได้รางวัลที่หนึ่ง เขาชนะการประกวด ได้รับ
รางวัลเป็นดินสอสีหลายกล่อง มีทั้งสีไม้และสีเทียน
พ่อกับแม่ยิ้มแก้มแทบปริ พ่อเที่ยวเดินบอกใคร
ต่อใครว่า “วันนี้ลูกของผมได้รางวัลทั้งคู่” พร้อม
กับชวนฉันและแม่ไปดูภาพวาดของสีเทียน

ภาพของสีเทียนที่ได้รับรางวัลติดอยู่ที่กระดานดำ
หน้าเวที ฉันรู้ได้ทันทีว่าภาพไหนเป็นของน้องชาย
คนเก่งของฉัน

ภาพวาดของสีเทียนน่ารักมาก เขาวาดรูป
ป่าใหญ่แห่งหนึ่งมีเสือ ช้าง กวาง ลิง นกเงือก
ผีเสื้อและสัตว์ป่าอื่นๆ อยู่รวมกันกับเด็กๆ อย่าง
มีความสุข และมีไดโนเสาร์คอยาวด้วย

ชวนร้อง เล่น เขียน อ่าน เขียน คิด

๑. เรื่อง **รักษาป่า** เป็นบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี ๑๑ ผู้แต่งแต่งขึ้นเพื่อให้เห็นคุณค่าของป่าไม้ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าของไทย ถ้ามีป่าไม้อะไรก็จะมีสัตว์ป่า และคนก็จะได้พึ่งพาอาศัยป่า

๒. บทร้อยกรองเรื่องนี้ใช้คำง่ายและไพเราะ เพราะมีคำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองกันหลายคำ เช่น

ชนชาวราวลำลือ

อากาศดีไม่มีภัย

ทุกทิศเจ้าเที่ยวท่อง

ฟ้าสีทองอันสดใส

คำที่สัมผัสคล้องจองกัน เช่น

ชน - ชาว - ราวล

ทิศ - เที่ยว - ท่อง - ทอง

๓. นักเรียนชอบบทร้อยกรอง **รักษาป่า** หรือไม่ เพราะเหตุใด

๔. ช่วยกันพิจารณาว่าบทร้อยกรอง **รักษาป่า** ตอนใดอ่านแล้วมองเห็นภาพได้ชัดเจน

๕. ถ้าหากป่าไม้หมดจากเมืองไทย ลองคิดดูว่าจะเกิดอะไรขึ้น

๖. นักเรียนชอบวาดภาพหรือไม่ ถ้านักเรียนไปเที่ยวป่า นักเรียนจะวาดภาพอะไรบ้าง

๗. ช่วยกันอ่านและสังเกตคำเหล่านี้ว่ามีความหมายเดียวกัน และบางคำใช้ในข้อเขียนทั่วไป หรือใช้ในบท ร้อยกรองก็ได้ แต่บางคำใช้เฉพาะในบทร้อยกรอง เช่น

ใช้ในข้อเขียนทั่วไปหรือบทร้อยกรอง

ใช้เฉพาะบทร้อยกรอง

ฟ้า

นภา

เวหา

ทิว

นก

สกุณา

ปักษา

วิหค

ช้าง

คช

สาร

กฤษณ

อ่านบทร้อยกรอง ดูภาพประกอบ และตอบคำถาม

หลายคำแปลว่า ป่า

พงพี พนา แดนดง พงไพร

ภาพป่าตรงกับภาพไหน

สำคัญเพียงใดการรักษาป่า

ภาพไหนเรียกว่าป่า แล้วอีกสองภาพเป็นภาพอะไร

๘. ร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ

นกน้อยน้อย

นกเอยนกน้อยน้อย	บินลอยตามสายลม
ปีกกางกางสวยสม	บินเล่นลมระเริงใจ
นกเอยนกน้อยน้อย	บินลอยตามลมไป
บอกแม่ว่าดวงใจ	แม้อยู่ไกลคะหนึ่งถึง

(คุณหญิงเบญจา แสงมลิ, ทำนองต้อยตริง)

ชมไพร

ป่านี้เข่าว่ามีวิหค	เหล่านกนั้บร้อยพัน
มาช่วยกัน มาช่วยกันชมไพร	นะเพื่อนเอ๋ย ให้เพลิตเพลิน (ซ้ำ)
ป่านี้เข่ามีความสุข	สนุกดังเชื้อเชิญ
ให้ก้าวเดิน ให้ก้าวเดินชมไพร	นะเพื่อนเอ๋ย วิไลตา (ซ้ำ)

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, ทำนองเพลงเขมรกำปอ)

๙. อ่านทำนองเสนาะ และท่องบทร้อยกรอง **รักษาป่า**

๑๐. เขียนคำขวัญเชิญชวนให้**รักษาป่า**

คำศัพท์

คำประพันธ์	แต่ง เรียบเรียง ร้อยกรอง หรือผูก ถ้อยคำเป็นข้อความเชิงวรรณคดี
ไดโนเสาร์	ชื่อสัตว์เลื้อยคลานยุคก่อนประวัติศาสตร์พวกหนึ่ง รูปร่าง คล้ายกิ้งก่ายักษ์ แต่มีขนาดใหญ่ กว่ามาก มีหลายชนิด บางชนิด กินพืช บางชนิดกินเนื้อสัตว์
ทดแทน	ตอบแทน, ชดใช้ หรือชดเชย สิ่งที่เสียไป
ทำนองเสนาะ	วิธีการอ่านออกเสียงอย่างไพเราะ ตามลีลาของบทร้อยกรองประเภท โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน
เทศกาล	(อ่านว่า เทด - สะ - กาน) คราวสมัยที่กำหนดไว้เป็น ประเพณีเพื่อทำบุญ และการ รื่นเริงในท้องถิ่น เช่น ตรุษ สงกรานต์ เข้าพรรษา สารท

พิษสาร

(อ่านว่า พิด - สาร)

คือสารพิษ สิ่ง que เมื่อไปถูกหรือ
เข้าสู่ร่างกายแล้วเป็นพิษหรือ
เป็นอันตรายแก่ร่างกาย

ราว

เช่กับ, พอกับ เช่ สวยราวกับ
นางฟ้า

ระเริง

รำเริงบันเทิงใจ, สนุกสนานเบิกบาน
เต็มที เช่ แมวไม่อยู่หนุระเริง

ลักลอบ

กระทำการบางอย่างโดยปิดบัง
ไม่ให้ผู้อื่นรู้เห็น มักใช้ในเรื่ง
ที่ไม่ดี เช่ ลักลอบเข้าเมือง
ลักลอบเล่นการพนัน

อุทยานแห่งชาติ

(อ่านว่า อุด - ทะ - ยาน -
แห่ง - ชาด)

พื้นที่ที่มีพระราชกฤษฎีกา
ประกาศกำหนดให้สงวนรักษา
ไว้ให้คงสภาพเดิมตามธรรมชาติ

นิทานยายกะตา
กากินถั่วงาเจ้า

ปลุกถั่วงาให้หลานเฝ้า
เรื่องตื่นเต้นต้องติดตาม

บทที่

๖

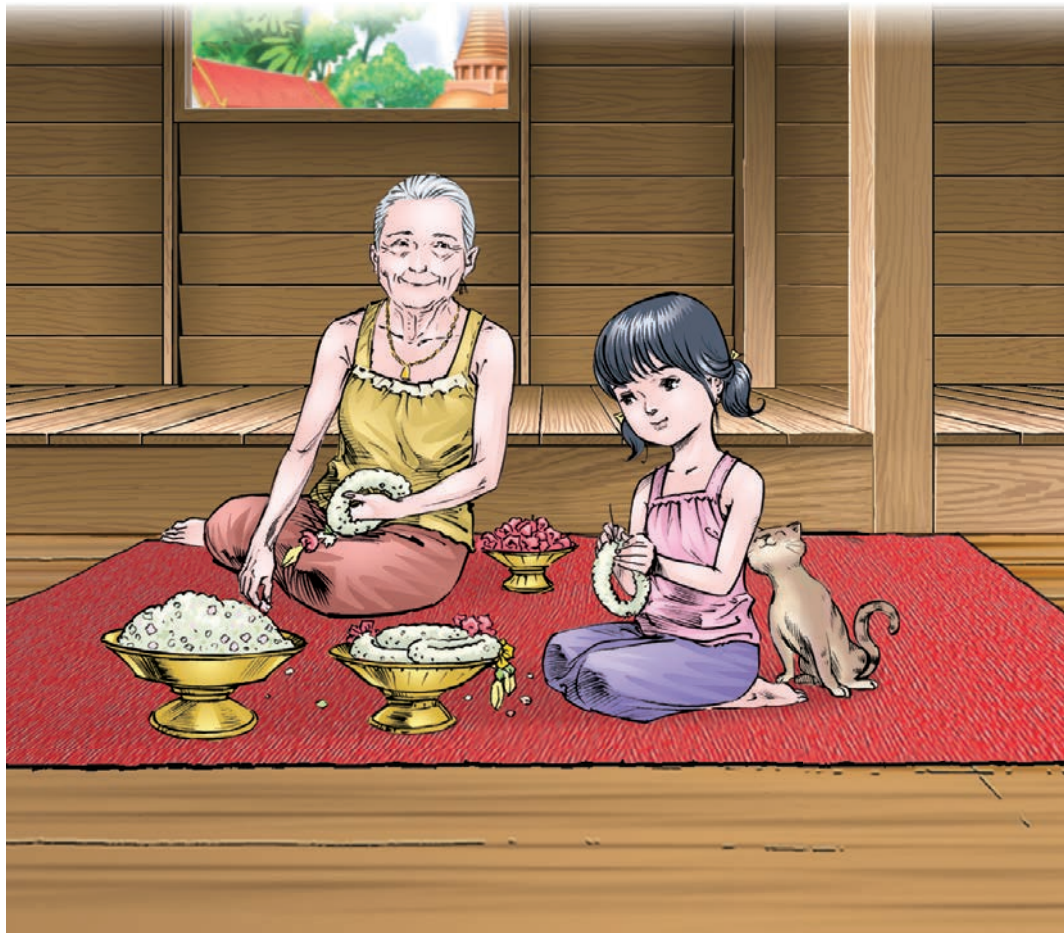
ยายกะตา

โดย สุทธิชาติ

เด็กหญิงมะลิ ชื่อเหมือนดอกมะลิ เธอชอบเก็บดอกมะลิมาร้อยมาลัยบูชาพระ ดอกมะลิสีขาวส่งกลิ่นหอมกรุ่นอยู่ในสวนหลังบ้าน ทุกวันพระมะลิจะช่วยยายเก็บดอกมะลิไปบูชาพระที่วัดใกล้บ้าน

วันหนึ่ง ยายพามะลิไปทำบุญที่**วัดโพธิ์**
วัดโพธิ์เป็นวัดเก่าแก่และสำคัญมากของกรุงเทพ-
มหานคร ในวัดโพธิ์มีเจดีย์หลายองค์ เจดีย์แต่ละ
องค์ติดกระเบื้องแต่งลายดอกไม้หลายสี มะลิบอก
ยายว่า เป็นเหมือน “เจดีย์ดอกไม้”

ในวัดโพธิ์มีพระอุโบสถหลังใหญ่และมีพระวิหารหลายหลัง มีรูปปั้นยักษ์ มีตุ๊กตาจีนตัวใหญ่ หน้าตาทำทางซึ่งขึงยื่นฝ่าประตู เหมือนคอยจ้องมองคนที่เดินผ่านไปมา มะลิไม่กล้ามองหน้าตุ๊กตาจีนนัก เธอกลัวว่ามันจะโกรธ ถ้าตุ๊กตาจีนโกรธ มันคงจะกระโดดเข้ามาจับตัวเธอ

“ไม่ต้องกลัวหรอกหลาน มันเป็นตุ๊กตาหินเท่านั้นเอง” ยายบอกแล้วหัวเราะเมื่อเห็นมะลิ ทำท่ากลัวตุ๊กตาตัวใหญ่

ยายกับมะลิเข้าไปไหว้พระในพระอุโบสถหลังใหญ่ ในพระอุโบสถมีพระพุทธรูปองค์เล็ก และพระพุทธรูปองค์ใหญ่ มีภาพลายไทย และภาพวาดจำนวนมาก อยู่ที่ฝาผนัง

ยายบอกมะลิว่า “ภาพวาดนี้มีค่า เราต้องช่วยกันรักษาอย่าไปทำลาย มาสิ ยายจะพาไปดูภาพนิทานเรื่อง **ยายกะตา** ปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า”

“ภาพนิทานอยู่ที่ไหนหรือจ๊ะยาย รีบพาหนูไปดูหน่อย” มะลิบอกยาย ท่าทางดีใจ

ยายพามะลิไปที่หน้าต่างพระอุโบสถ ตรงหน้าต่างบานใหญ่มีภาพลายไทยและภาพนิทาน

“นี่ไงละหลาน ภาพนิทานเรื่อง **ยายกะตา**” ยายชี้ให้มะลิดูภาพวาดที่เชิงบานหน้าต่าง หน้าต่างหนึ่งบาน มีภาพนิทานหนึ่งภาพ

“หนูอยากฟังนิทานในภาพไหมจ๊ะ” ยายถามมะลิ

“อยากฟังสิจ๊ะยาย” มะลิตอบ “หนูรอฟังอยู่แล้ว”

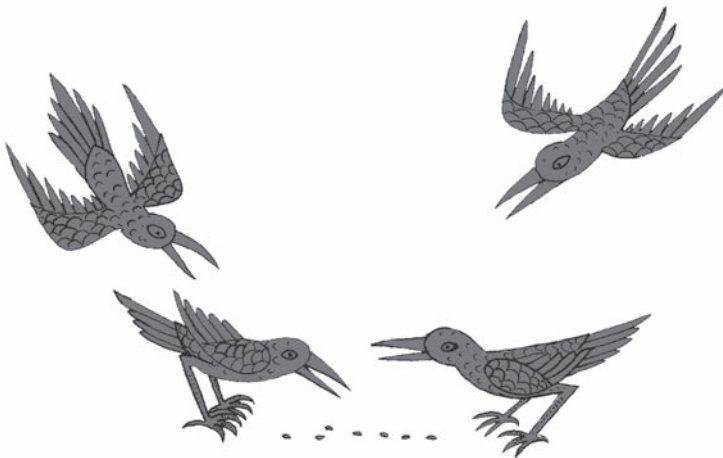
“ถ้าอย่างนั้นก็ตามยายมา” ยายว่า พลังขยับเข้าไปใกล้บานหน้าต่าง แล้วเริ่มต้นเล่านิทานไปที่สะพาน

ยายกะตา

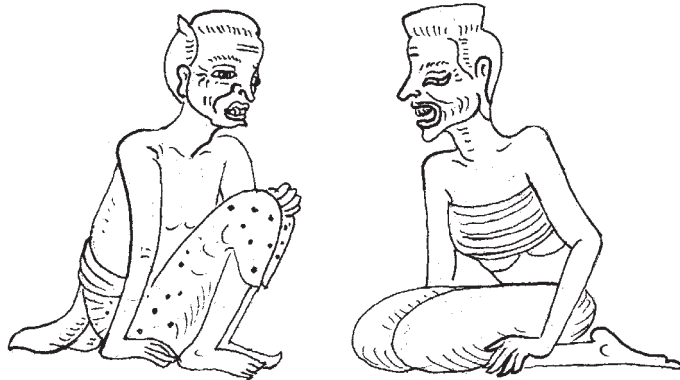

ยายกะตาปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า
หลานไม่เฝ้า
กามากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ด**ทะนาน**

ยายมายายก็ดำ ตามาตากก็ตี

หลานร้องให้ไปหานายพราน ขอให้ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาที่ดี
นายพรานตอบว่า “ไม่ใช่**กงการ**อะไรของข้า”

หลานจึงไปหาหนู ขอให้ช่วยกัดสาย**ธนู**นายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี
หนูตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

หลานจึงไปหาแมว ขอให้แมวช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาที่ดี
แมวตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

หลานจึงไปหาหมา ขอให้ช่วยกัดแมว
แมวไม่ช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ตี
หมาตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

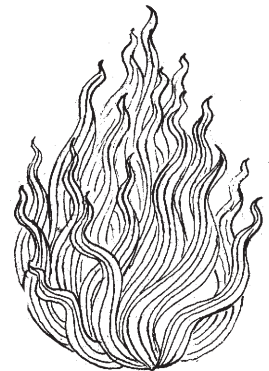

หลานจึงไปหาไม้ค้อนให้**ย่อน**หัวหมา
หมาไม่ช่วยกัดแมว
แมวไม่ช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี
ไม้ค้อนตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

หลานจึงไปหาไฟให้ช่วยไหม้**ไม้ค้อน**
ไม้ค้อนไม่ช่วยยื้อนหัวหมา
หมาไม่ช่วยกัดแมว
แมวไม่ช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี
ไฟตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

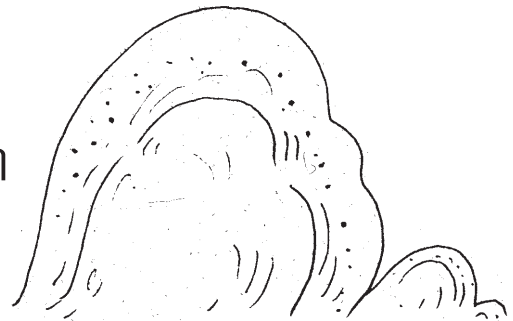

หลานจึงไปหาน้ำให้ช่วยดับไฟ
ไฟไม่ช่วยไหม้ไม้ค้อน
ไม้ค้อนไม่ช่วยย่อนหัวหมา
หมาไม่ช่วยกัดแมว
แมวไม่ช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี
น้ำตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

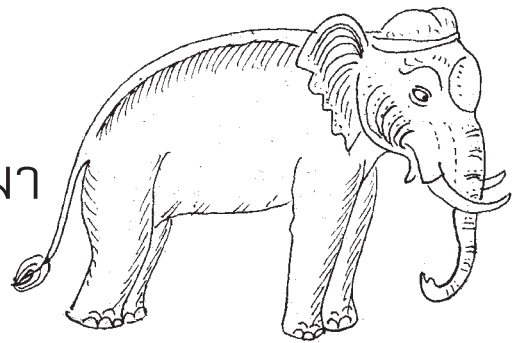

หลานจึงไปหาตลิงให้ช่วยพังทับน้ำ
น้ำไม่ช่วยดับไฟ
ไฟไม่ช่วยไหม้ไม้ค้อน
ไม้ค้อนไม่ช่วยย้อนหัวหมา
หมาไม่ช่วยกัดแมว
แมวไม่ช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี
ตลิงตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

หลานจึงไปหาช่างให้ช่วยถล่มตลิ่ง
ตลิ่งไม่ช่วยพังทับน้ำ
น้ำไม่ช่วยดับไฟ
ไฟไม่ช่วยไหม้ไม้ค้อน
ไม้ค้อนไม่ช่วยย่อนหัวหมา
หมาไม่ช่วยกัดแมว
แมวไม่ช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี
ช่างตอบว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า”

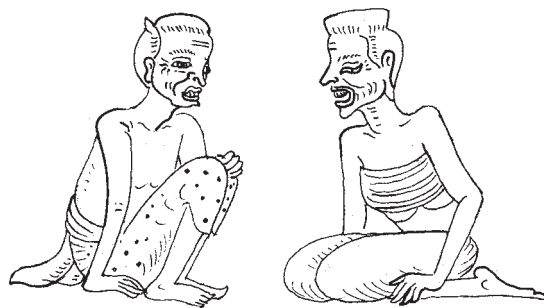

หลานจึงไปหาแมลงหิวให้ช่วยตอมตาข้าง
ข้างไม่ช่วยถล่มตลิ่ง
ตลิ่งไม่ช่วยพังทับน้ำ
น้ำไม่ช่วยดับไฟ
ไฟไม่ช่วยไหม้ไม้ค้อน
ไม้ค้อนไม่ช่วยย่อนหัวหมา
หมาไม่ช่วยกัดแมง
แมงไม่ช่วยกัดหนู
หนูไม่ช่วยกัดสายธนูนายพราน
นายพรานไม่ช่วยยิงกา
กากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน
ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี
แมลงหิวตอบว่า “ข้างจะช่วยตอมตาข้างให้ตาเนา
ทั้งสองข้าง”

ช่างตกใจจึงรีบไปช่วยถล่มมดลิง
มดลิงจึงรีบไปช่วยพังทับน้ำ
น้ำจึงรีบไปช่วยดับไฟ
ไฟจึงรีบไปช่วยไหม้ไม้ค้อน
ไม้ค้อนจึงรีบไปช่วยยื้อนหัวหมา
หมาจึงรีบไปช่วยกัดแมว
แมวจึงรีบไปช่วยกัดหนู
หนูจึงรีบไปช่วยกัดสายธนูของนายพราน
นายพรานจึงรีบไปช่วยยิงกา
กาจึงเอาถั่วเอองาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนานมาคั้นหลาน
หลานเอาถั่วเอองาไปให้แก่ยายกะตา
ยายกะตาก็เลิกด่าเลิกตีหลานแต่นั้นมา

ยายเล่าพลาง ชยับตัวไปพลาง มะลิก็ชยับตามไปด้วย พอเล่าจบ ทั้งยายและหลานก็มาหยุดอยู่ที่ภาพสุดท้าย

“สนุกมากเลยจะยาย” มะลิบอก เมื่อได้ฟังนิทานจนจบ

“จะ สนุกมาก เล่าเรื่องนี้ที่ไรยายก็สนุกทุกที่ไป” ยายบอก

มะลิลกลับไปดูภาพนิทานอีก เธอเห็นภาพยายกับตาปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า ภาพของกาที่มากินถั่วกินงาเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน ภาพของหลานสองคนทีไปตามคนนั้นคนนี้ให้มาช่วย แต่ก็ไม่มีใครช่วย จนในที่สุดมาพบแมลงหวี่ใจดี

“ยายจำ ยายของมะลิเหมือนยายกะตาในนิทานไหมจ๊ะ” มะลิถาม

“ไม่เหมือนหรอกจ๊ะ” ยายบอก “ยายของมะลิไม่ตีไม่ด่าหลานหรอก”

“ทำไมละจะยาย” มะลิถามอีก

“ก็เพราะหลานของยายจะไม่ปล่อยให้กามา
กินถั่วกินงาหะสิ” ยายตอบ

มะลิยิ้มพอใจ รีบเข้าไปกอดยายแล้วกระซิบ
เบาๆ ว่า “มะลิรักยายที่สุดในโลก”

หน่วยข้อ เล่น เขียน อ่าน เขียน คิด

๑. นิทานเรื่อง **ยายกะตา** ที่เด็ก ๆ ได้อ่านสนุกใหม่เอี่ยม ความเป็นมาของนิทานก็น่าสนใจ ลองอ่านดู

นิทานเรื่อง **ยายกะตา** เป็นนิทานไทยที่คนสมัยก่อนรู้จักกันดี เพราะเนื้อเรื่องสนุกสนาน เรื่องและตัวละครต่อกันเป็นทอดๆ แล้วจะวนกลับมาตอนต้นใหม่ นอกจากนี้เป็นนิทานเล่าสู่กันฟังแล้ว ยังมีผู้วาดภาพเรื่อง **ยายกะตา** ไว้ที่เชิงบานหน้าต่างของพระอุโบสถวัดโพธิ์ หรือวัดพระเชตุพน-วิมลมังคลาราม ซึ่งเป็นวัดเก่าและสำคัญมากแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาพวาดนิทานเรื่อง **ยายกะตา** มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ ภาพ นิทานเรื่องนี้ใช้คำและความซ้ำๆ กัน เช่น “ยายมายายก็ดำ ตามาตาก็ดี” “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า” และนักเรียนจะได้รู้จักตัวละครยายและตา ซึ่งเป็นตัวแทนของปู่ย่าตายายที่คอยเลี้ยงดูลูกหลาน และเป็นบุคคลสำคัญในครอบครัวของคนไทย

๒. ใครเคยอ่านหรือฟังนิทานเรื่อง **ยายกะตา** มาก่อนบ้าง คุณตาคุณยายของพวกเราเหมือนหรือต่างกับยายตาในเรื่องอย่างไร

๓. ถ้านักเรียนเป็นหลานในนิทานเรื่อง **ยายกะตา** นักเรียนจะทำอะไรไม่ให้ถ่วงหาย แต่ถ้าง่วงหายไป นักเรียนจะแก้ไขปัญหายังไง

๔. หลานในนิทานไปขอความช่วยเหลือจากใครบ้าง ค้นหาดูในภาพ แล้วช่วยกันตอบ

๕. ถ้าคนอื่นมีความเดือดร้อนและมาขอให้ช่วยเหลือนักเรียนจะตอบในทำนองว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของข้า” หรือจะอย่างไร จะทำอย่างแมลงหวี่หรือไม่

๖. อ่านกาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้พร้อมๆ กัน แล้วช่วยกันตอบ

นิทาน ยายกะตา	มีคุณค่าในด้านใด
สนุกน่าสนใจ	เด่นข้อคิดแฝงความรู้
ตัวละครที่รู้จัก	ใครที่น่ารักน่าชื่นชู
ช่วยเหลือและกอบกู้	ปัญหาใหญ่แก้ไขทัน

๗. เคยอ่านหรือเคยฟังนิทาน เพลง หรือข่าวที่น่าประทับใจเกี่ยวกับ ปู่ ย่า ตา ยาย กับหลานหรือไม่ ช่วยกันเล่า แลกเปลี่ยนกัน

ยายกับตา ยากับปู่ แม่กับพ่อ
ผู้เกิดก่อนมีพระคุณแก่ตัวฉัน
ให้ชีวิตรักเลี้ยงดูทุกคืนวัน
ลูกหลานนั้นควรยึดมั่นกตัญญู

๘. ถั่ว งา และข้าว เป็นอาหารสำคัญของคนไทย นักเรียนเคยเห็น ต้นถั่ว-เมล็ดถั่ว ต้นงา-เมล็ดงา และต้นข้าว-เมล็ดข้าว หรือไม่

อ่านบทกลอนต่อไปนี้ แล้วช่วยกันบอกข้อคิดที่ได้

ความดี ความชั่ว

ปลูกต้นข้าวเกิดเมล็ดข้าวตั้งเขาวา
ปลูกถั่วงาเกิดถั่วงาเป็นแม่หมั่น
ปลูกอย่างไรได้ผลอย่างเดียวกัน
ตามพืชพันธุ์หว่านลงจงเข้าใจ
แม้ความชั่วปลูกลงคงได้ชั่ว
ความดีคงไม่กลัวคุ้มตัวได้
ปลูกความดีผลดีมีทั่วไป
ความชั่วไซร้อยาปลูกเป็นถุกเอย

(หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล, **บทเพลงเกี่ยวกับธัมมะของโรงเรียนราชินี.**)

เห็นผิด เห็นถูก

เห็นผิดชักนำไปให้ทำผิด
กอบกิจเป็นโทษประโยชน์สูญ
เห็นถูกทำถูกปลูกผลพูน
ประโยชน์ไพบุลย์นिरันดร

(จู่ปะนีย์ นาครทรรพ, **ศึกษาภาสิตและร้อยกรอง.**)

๙. วัดโพธิ์หรือวัดพระเชตุพนฯ เป็นวัดที่มีภาพวาดนิทานเรื่อง **ยายกะตา** ทั้งมีประวัติความเป็นมาและมีความสำคัญคู่กับกรุงเทพมหานคร

พระอุโบสถ วัดพระเชตุพนฯ

วัดพระเชตุพนฯ หรือ วัดโพธิ์ มีชื่อเต็มว่า วัดพระเชตุพน-วิมลมังคลาราม สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีพระราชศรัทธาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดโพธิ์ให้สวยงาม เป็นศรีสง่าคู่พระนคร วัดโพธิ์จึงเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑

ต่อมารัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดโพธิ์อีกครั้งหนึ่ง ครั้งนี้ได้โปรดเกล้าฯ ให้บันทึกความรู้ต่างๆ ของคนไทยสมัยนั้นลงบนแผ่นหิน ประดับไว้ตามศาลาต่างๆ ทำให้วัดโพธิ์ได้ชื่อว่า เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย

๑๐. ตรงกันข้ามกับวัดพระเชตุพนฯ หรือวัดโพธิ์ คนละฝั่ง
แม่น้ำเจ้าพระยา มีวัดอรุณราชวราราม หรือวัดแจ้ง วัด
ทั้งสองนี้มีตำนานสนุก ๆ เกี่ยวข้องกัน

ฝึกอ่านออกเสียงและขับร้องบทประพันธ์ จากตำนาน
ต่อไปนี้

ยักษ์วัดอรุณราชวราราม (วัดแจ้ง)

“ยักษ์เล็ก” ตีกับ “ยักษ์ใหญ่”

ตุ่ม มะ ตุ่ม มะ ตุ่ม ตุ่ม
เอ้า ตุ่ม มะ ตุ่ม มะ ตุ่ม ตุ่ม
มะรุ่มมะตุ้ม รวมกลุ่มหนึ่งใกล้
คนไหน อยากฟังเรื่องยักษ์
สนุกยิ่งนัก “ย ยักษ์ เขี้ยวใหญ่”
หน้าบึ้ง เขาเรียก “หน้ายักษ์”
ช่างน่าเกลียดนัก น่ากลัวเกินใคร
ตัวใหญ่ เขาเรียก “ร่างยักษ์”
หน้าแปลกใจนัก “ยักษ์เล็ก” มีไหม
“ยักษ์เล็ก” ตีกับ “ยักษ์ใหญ่”
คือยักษ์ตนใด หนูลูรู้ไหมเอ๋ย

มีตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่า “ยักษ์วัดแจ้งทำดีทำแทง
กับยักษ์วัดโพธิ์” เดิมที “ยักษ์เล็ก” คือยักษ์วัดโพธิ์เป็นเพื่อนรัก
กับ “ยักษ์ใหญ่” คือยักษ์วัดแจ้ง ทั้งสองสนิทกันมาก อยู่มาวันหนึ่ง
ยักษ์ทั้งสองตะโกนพูดคุยหยอกล้อจนเกิดทำทนายกันขึ้น

ยักษ์วัดโพธิ์อยู่ในตู้กระจก

ยักษ์วัดพระแก้ว

บางตำนานเล่าว่า ยักษ์วัดแจ้งโกรธจัดที่ยักษ์วัดโพธิ์
ขอยืมเงินไปแต่ไม่ยอมใช้คืนจึงข้ามแม่น้ำเจ้าพระยามาตีกับ
ยักษ์วัดโพธิ์ตรงบริเวณท่าหน้า เสียงดังสนั่นหวั่นไหว ต้นไม้
หักโค่น พื้นดินราบเป็นหน้ากลอง ก็ยังไม่รู้แพ้รู้ชนะ ร้อนถึง
ยักษ์วัดพระแก้วต้องมาห้ามปราม ยักษ์จอมโมโหร้ายจึงเลิกรา
แยกย้ายกันกลับวัดไป

บ้างเล่าว่าผู้มายุติศึกคือพระอิศวร ทรงโกรธมากที่ยักษ์
สู้กัน ก่อความวุ่นวายเดือดร้อนอย่างยิ่ง จึงทรงสาปให้ยักษ์ทั้ง
สองตนกลายเป็นหิน ทำหน้าที่ยืนเฝ้าประจำวัดที่ตนาอาศัยอยู่
ชั่วนานาน ส่วนพื้นที่ทำหน้าที่ราบเตียนนั้น คนได้เรียกชื่อ
สืบมาว่า “ท่าเตียน”

คำศัพท์

กงการ	หน้าที่, ฐานะ
ทะนาน	ภาชนะใช้สำหรับตวงข้าว ถั่ว งบ เป็นต้น
ธนู	ชื่ออาวุธชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย คันธนู ซึ่งมีสายธนูสำหรับนำว้าง และลูกธนูที่มีปลายแหลม
ไม้ค้อน 	ไม้ที่ทำจากเหง้าไม้ไผ่ ใช้ตีระฆัง
ย่อน	ตี (ภาษาถิ่นใต้ ย่อน หรือ ยอน แปลว่า ตี) บางคนอาจเคยได้ยินว่า “หาไม้ค้อนให้ยอนหัวหมา” หรือ “หาไม้ค้อนให้ยอนหูหมา” หรือ “หาไม้ค้อนให้แยงหูหมา” ซึ่งเป็นปกติของการเล่านิทาน ต่อๆกันมา เรื่องและภาษามักคลาดเคลื่อนได้

คณะผู้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย
ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีสำเนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์กิตติคุณสุนทร อมรวิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติยวดี บุญเชื้อ
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญญา สังขพันธานนท์

รองประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์สุภาณี พัดทอง

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธเนศ เวศร์ภาดา
นางปราณี ปราบรีปุ
นางสาวนฤมล กังวาลไกล
นางดารณี มีผิว

กรรมการและเลขานุการ

นางลัดติยา อมรสมานกุล

ผู้วาดภาพประกอบ

บทอ่านและวรรณคดี : นายโอม รัชเวทย์
นายคำรณย์ หึกขุนทด
นายสละ นาคบำรุง

กิจกรรมท้ายบท : กลุ่มงานวาดภาพ องค์การคำของ สกสศ.

ผู้ออกแบบปกและรูปเล่ม

นางปราณี ปราบรีปุ
นางลัดติยา อมรสมานกุล
นายสามารถ ชาวโพธิ์เอน

ดำเนินงาน

สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๔๗

โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๔๓

ช่วยดำเนินงาน

กลุ่มงานวิชาภาษาศาสตร์ องค์การคำของสำนักงานคณะกรรมการ-

ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

คณะผู้ร่วมพิจารณาการนำไปใช้

นายวิชญ์พัฒน์ ทองแมน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๓
นางสาวจันทนา ผ่องใส	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๒
นางบุญยภัทร สมเพชร	โรงเรียนบ้านวังวิทยา
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๒
นางวิลาวัลย์ อธิติเดช	โรงเรียนสันป่าตอง (สุวรรณราชภูริวิทยาคาร)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๔
นางเทียมจันทร์ คำมี	โรงเรียนอนุบาลลำปาง (เขลางค์รัตน์อนุสรณ์)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต ๑
นางเนาวรัตน์ เขียวฉออ่อน	โรงเรียนบ้านแม่กาดหลวง กัญไชยมิตรภาพที่ ๑๘๒
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒
นางอรรชรณ ทรัพย์คุณ	โรงเรียนเวดวันวิทยา
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๕
นางวิลาวัลย์ สอนเครือ	โรงเรียนหนองแก่งทราย
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๓
นางสุขศรี อัครเนตร	โรงเรียนบ้านนาหว้า
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต ๒
นางสมหมาย ข้าโพธิ์	โรงเรียนประชารัฐสามัคคี
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๔
นางสาวขวัญใจ อนุกุลพูลลาภ	โรงเรียนบ้านก้านเหลือง
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑
นางอุไรวรรณ ชาญวิทยากร	โรงเรียนบ้านณรงค์
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๓
นางสาวนวลอนงค์ คำนันต์	โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๒
นางเกศริน รอดพล	โรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

นางศิริลักษณ์ สอนเครือ	โรงเรียนบ้านวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
นางสมสุข ขอบชิต	โรงเรียนวัดตะพงนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต ๑
นางวัฒนา อินทผลึก	โรงเรียนวัดศิริวิหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต ๑
นางมะลิฉัตร ภูเพชร	โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑
นางมณี ปานนาค	โรงเรียนวัดอมรญาติสมาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๒
นางเพียววี ประทีปพิชัย	โรงเรียนวัดหนองปรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต ๑
นางสาววรรณษา ไข่มุกข์	โรงเรียนอนุบาลประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑
นางอุไร รุ่งเรือง	โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑
นางศุขมา อุ้ยนอง	โรงเรียนวัดท่างาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต ๑
นางวาสนา รี้วกาญจน	โรงเรียนบ้านค้าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑
นางปัทมา เทศประเสริฐ	โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางถ้วนชากีณะห์ สือละ	โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
นางสาวสุธาสินี วิเวกานนท์	โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
นางทริสา แสงเพ็ชร	โรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เรื่อง อนุญาตให้ใช้สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทยชุดภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนํ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้วอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือเรียนและแบบฝึกหัด รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
ของกระทรวงศึกษาธิการ

๑. หนังสือเรียน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที
๒. หนังสือเรียน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนํ้า
๓. แบบฝึกหัด ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ทักษะภาษา

๔. หนังสือเรียน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณกรรมปฏิสัมพันธ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓
๕. แบบฝึกหัด ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ทักษะปฏิสัมพันธ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓
(รายการที่ ๔-๕ เป็นหนังสือที่ต้องการพัฒนาความสามารถทางภาษาและวรรณกรรม
เป็นพิเศษ มิได้บังคับสำหรับนักเรียนทั่วไป)

